

Nota van Beantwoording

Bijgevoegd treft u de Nota van Beantwoording voor de consultatie van de Energievisie Provincie Utrecht 2024-2050 aan. Gedeputeerde Staten wenst haar dank uit te spreken voor alle indieners die een reactie hebben ingebracht. Dit heeft Gedeputeerde Staten de mogelijkheid geboden om op veel vlakken verbeteringen in de tekst aan te brengen. Op basis van de inbreng vanuit de commissie M&M van Provinciale Staten is besloten tot een grondige redactieslag in de Energievisie. Daardoor is een paragraaf geïntegreerd in andere tekst en is de structuur herzien. Tevens is tekstueel veel gewijzigd. Op dez emanier is de hoop dat er tegemoet is gekomen aan de inbreng.

Atzender	type	reactie van indiener	Reactie Provincie	wijziging Energievisie
De Ronde Venen	Gemeente	NeeM de provincie het eigenaarschap rondom de ontwikkeling van Small Modular Reactors? Op pagina 13 wordt gesteld: 'De provincie volgt de ontwikkeling van SMR's.'Recent was er een concreet initiatief wat rondom SMR's met de lokale/regionale overheid contact zocht in De Ronde Venen. Hiervoor is de provincie benaderd maar die verwees door naar de gemeente. Gezien de complexiteit en gevoeligheid rondom kernenergie en de stelling dat de provincie het volgen van deze ontwikkelingen op zich neemt en op termijn over inzet in de energievisie wil besluiten, zien wij graag dat dit ook betekend dat initiatiefnemers zich bij de provincie mogen melden.	Ambtelijke navraag leidt er toe dat dit een voorstel tot een Thorium reactor betreft. Onduidelijk is wie er bij de provinciale organisatie gesproken zou zijn. Zowel navraag binnen de provinciale organisatie als bij gemeente De Ronde Venen leveren geen helderheid wie er doorverwezen zou hebben. Het contact zou ergens tussen 2020 en nu hebben plaatsgevonden. De provincie staat open voor een gesprek maar is geen bevoegd gezag.	geen
De Ronde Venen	Gemeente	De ambitie is onduidelijk Op pagina 5 wordt gesteld: 'De provincie Utrecht streeft ernaar om (in 2050) minstens energieneutraal te zijn voor het energiegebruik in de gebouwde omgeving. En in 2040 wil de provincie een klimaatneutrale energievoorziening hebben, waarbij het energiesysteem geen extra klimaatopwarming veroorzaakt. (...) maar volledig energieneutraal zal op het schaalniveau van de provincie, door de bevolkingsdichtheid van deze provincie, niet lukken.'We hebben hierover diverse opmerkingen		
De Ronde Venen	Gemeente	•Er wordt geen cijfermatige duiding gegeven aan het energiegebruik in de gebouwde omgeving in 2050. De opwekoprave richting 2050 is daarmee niet helder	in paragraaf E.2 is dit nu opgenomen	paragraaf E.2 bevat deze cijfers
De Ronde Venen	Gemeente	•De provincie stelt dat volledig energieneutraal op provinciale schaal niet gaat lukken door de bevolkingsdichtheid en in een latere passage wordt ook terecht aangegeven dat rekening gehouden moet worden met de ruimtelijke kwaliteit en beleving van het landschap. Iets waar wij ons als De Ronde Venen regelmatig richting de provincie hard voor maken in de relatie tot de wens van de provincie om windturbines op land te plaatsen. Maar welk deel van de totale energievraag de provincie wel lokaal wil opwekken blijft onduidelijk.	zie opmerking hier boven	zie opmerking hier boven
De Ronde Venen	Gemeente	•Het niet concreet maken van de ambitie in opwek maakt vergelijken met de nationale en Europese doelstellingen onmogelijk	de ambitie is nu concreet gemaakt	zie opmerking hier boven
De Ronde Venen	Gemeente	Waarom zijn de Energievisies niet synchroon?Op pagina 4 wordt gesteld: 'De verwachting is dat de Energievisie om de vier jaar herzien zal worden. Het NPE wordt om de vijf jaar herzien. Beide zijn echter levende documenten die concreet doorwerken in ander beleid.'Waarom wordt hiervoor gekozen? Ons lijkt het logischer om de herzieningen van nationale en provinciale Energievisies synchroon te laten lopen.	De Energievisie loopt synchroon met het herzien van de PMIEK, de verkiezingscyclus van de provincie en de duur van het programma energietransitie. Daarmee is synchroon lopen met de NPE-cyclus niet mogelijk.	geen
De Ronde Venen	Gemeente	Zoals de visie aanstuurt op warmtenetten vergroot het de gemeentelijke opgave'De gemeenten zijn aan zet om warmtenetten mogelijk te maken en zouden voor alle wijken waar de maatschappelijke kosten van een collectief systeem niet significant afwijken moeten motiveren als er niet gekozen wordt voor een collectieve warmteoplossing (...) Het is belangrijk hier snel duidelijkheid over te bieden aan de inwoners van de provincie. (zie pagina 10')Wij zijn het eens met de wenselijkheid inwoners snel duidelijkheid te bieden zowel om desinvesteringen te voorkomen als om de haalbaarheid van collectieve systemen te vergroten. De stelling dat overal waar de maatschappelijke kosten niet significant afwijken van individuele kosten ingezet moet worden op een collectieve warmteoplossing geeft een aantal praktische belemmeringen. Hierover diverse opmerkingen		
De Ronde Venen	Gemeente	•Maatschappelijke kosten zijn niet in balans met individuele kosten. Dit kan resulteren in flink hogere kosten voor onze inwoners als eindgebruiker van een systeem. Als gemeente kunnen wij hierin niet compenseren, omdat de baten van deze lagere kosten niet bij de gemeente zitten maar bij andere partijen. Wij vinden het niet wenselijk hierop in te zetten zolang er geen regelingen zijn om de lagere kosten ook daadwerkelijk bij de eindgebruiker te krijgen.	In veel gevallen zal laagste gerbuikerskosten en laagste maatschappelijke kosten voor dezelfde oplossing gelden. Omdat de kosten voor uitbreiding elektriciteitsnetwerk gesocialiseerd zijn/worden maar de kosten voor het aanleggen van het warmtenet niet gesocialiseerd worden, kan dit anders uitvallen. Vanuit Rijk en andere overheden zal hier een oplossing voor moeten komen.	Dit is op verschillende plekken in het stuk extra benadrukt
De Ronde Venen	Gemeente	•Als wij als gemeente een afweging en motivatie moeten maken rondom het verschil in maatschappelijke kosten zullen wij voor alle wijken studies moeten uitvoeren waarin maatschappelijke kosten voor individuele oplossingen uitgezet worden tegen collectieve systemen. Waarbij je gezien de visie ook grootschalige en kleinschalige collectieve systemen uiteen moet zetten. Dit geeft een onderzoekslast die voor ons als gemeente financieel en op basis van capaciteit niet haalbaar is. Wij zien graag in de visie een duiding voor welk type wijken dit relevant is te onderzoeken en waar niet. Hierbij denken wij aan een grens op basis van bebouwingsdichtheid vanaf wanneer deze motivatie wenselijk is.	Om gemeenten te helpen met het opstellen van het Warmteprogramma (de opvolger van de Transitievisie Warmte) komt het PBL eind dit jaar met een geactualiseerde versie van de Startanalyse. Voor ruim 13.500 buurten in Nederland zijn daarin de nationale kosten berekend van vijf strategieën, zoals een warmtenet op middentemperatuur of een individuele all-electric warmtepomp. Op basis van deze analyse kan elke gemeente bepalen voor welke buurten verder onderzoek gewenst is; dat hoeft in principe alleen als de nationale kosten van twee of meer strategieën niet significant van elkaar afwijken en er een nadere afweging is gewenst. De provincie Utrecht verleent diverse subsidies, zowel voor technische haalbaarheidsstudies als voor wijkprocessen.	geen

De Ronde Venen	Gemeente	Het belang en de werking is onduidelijk in de begeleidende brief geeft u aan dat de Energievisie een bouwsteen is voor andere documenten, waaronder de omgevingsvisie en de omgevingsverordening. Vanwege de externe werking is vooral die laatste van belang voor onze gemeente. In de Energievisie wordt echter nergens expliciet gemaakt welke onderdelen een plaats zullen krijgen in welke van de genoemde documenten. Daarmee wordt niet duidelijk gemaakt welke aspecten bindend worden voor onze gemeente.	Onder de structurerende keuzes is nu een toelichting van de structurerende keuzes toegevoegd waarin ook duidelijk wordt gemaakt wat in de omgevingsvisie moet landen. Wat externe werking krijgt hangt echter ook af van de integrale afweging in de omgevingsvisie.	Toelichting op de structurerende keuze toegevoegd
Regio Amersfoort	Regio	De voorkeur voor de ontwikkeling van warmtenetten wordt meerdere keren genoemd in de energievisie. Wij onderstrepen het belang en de rol die warmtenetten kunnen hebben in het omgaan met schaarse netcapaciteit. Tegelijkertijd zien wij een spanningsveld tussen deze voorkeur van de provinciale energievisie en de verantwoordelijkheid van de gemeenten om de netten te realiseren. Ook wordt aangenomen dat het verschil in maatschappelijke kosten deels overbrugbaar is, zelfs voor gebieden waar momenteel geen warmtenet is voorzien. We vinden de insteek op laagst maatschappelijke kosten te beperkt in relatie tot warmtenetten. Het gaat om een transitie naar aardgasvrij, waarbij een warmtenet een middel is, maar niet het doel op zich. Daarnaast is onduidelijk hoe deze keuze doorwerkt naar de uiteindelijke positie in de pMIEK. Warmtenetten kennen een aantal knelpunten die realisatie in de weg kunnen staan, en die opgelost moeten worden. Zoals hoe om te gaan op de onrendabele top en beeldvorming van inwoners op warmtenetten. In de visie ligt veel nadruk op de laagst maatschappelijke kosten. Maar dat zegt niets de over mogelijke kosten voor de eindgebruiker. De laagste maatschappelijke kosten moeten op een geloofwaardige manier worden vertaald naar de inwoners voor een gezonde participatiegraad. Wij wijzen u hierbij ook op het recente uitgevoerde onderzoek "De keuze voor warmtenetten of andere Warmteoplossingen" van Berenschot in opdracht van o.a. Stedin en NVDE. Wij vragen de provincie dan ook om gemeenten zowel in het proces als in de realisatie te ondersteunen. Verder missen wij in de energievisie de mogelijke oprichting van een Provinciaal Warmte Ondersteuningsbedrijf. Hiermee geeft u juist een concrete en wezenlijke invulling aan de rol die de provincie voor zich ziet. En zonder een dergelijk vehikel wordt de beoogde inzet op warmtenetten, met name in de kleine gemeenten, helemaal een uitdaging. We willen ook graag betrokken zijn bij de verdere uitwerking van het onderzoek daarvan.	De mogelijke oprichting van een provinciaal warmtebedrijf is inderdaad niet als zodanig benoemd in de Energievisie maar is wel belangrijk. Het is nu wel opgenomen. Voor de mogelijke oprichting van een provinciaal warmtebedrijf loopt een separaat traject voor richting Provinciale Staten. U zult bij de uiteindelijke verdere invulling betrokken worden.	Het warmtebedrijf wordt nu in de Energievisie benoemd.
Regio Amersfoort	Regio	De energievisie vormt input voor verschillende nog vast te stellen beleidsstukken, zoals de pMIEK en het bijbehorende afwegingskader, de omgevingsvisie en het programma Energietransitie van de provincie. Daarmee werken de keuzes die in de energievisie gemaakt worden door in deze stukken. In de structurerende keuzes is geen prioritering aangebracht, waardoor het onvoldoende duidelijk is welke doelstellingen het meest urgent zijn. Ook is onvoldoende duidelijk hoe de structurerende keuze geborgd worden en welke waarde of status deze krijgen. We verwachten van de energievisie (voor de komende vier jaar) een uitspraak over welke keuzes beleidsmatig in deze periode worden opgepakt, en hoe.	Er is aan de structurerende keuzes een toelichting toegevoegd hoe ze opgepakt gaan worden.	Toelichting op de structurerende keuze toegevoegd
Regio Amersfoort	Regio	De 'leidende principes' en 'structurerende keuzes' uit de energievisie zijn veelal logisch en goed te volgen. We missen daarin wel een duidelijke relatie met de strategische ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de Provincie Utrecht. Met het uitwerken van deze relatie ontstaat het inzicht dat nodig is om de belangrijke, strategische keuzes te maken die nodig zijn om werkelijk integraal te kunnen programmeren. Het aanvullen van de structurerende keuzes met voorbeelden en beeld- of kaartmateriaal van wat dat in de praktijk betekent is een eerste stap. Door een abstractieniveau hoger te gaan wordt de relatie gelegd met de concrete ruimtelijke situatie in de provincie Utrecht en de belangrijke (sectorale) ontwikkelingen. Neem bijvoorbeeld de keuze om voldoende energie op te wekken voor de vraag van de gebouwde omgeving. Of de verdere vereenvoudiging van de hoeveelheid zonne-energie en een verdubbeling van de hoeveelheid windenergie tussen 2030 en 2050. Wat betekent dit voor de provincie Utrecht in de praktijk wat betreft de opwekambities voor zon (dak en veld) en wind? En hoe wordt dit bepaald?	Hier zal de komende tijd gezamenlijk verdere stappen in moeten worden genomen waarbij de energievisie als basis wordt gebruikt voor het gezamenlijk verder uitwerken van de ruimtelijke consequenties van de energietransitie. In de aanloop van het opstellen van de actualisatie van de omgevingsvisie wordt de ruimtelijke impact van de energietransitie in beeld gebracht, dit binnen de bredere afweging van andere ruimtelijke belangen, opgaven en ontwikkelingen.	geen
Regio Amersfoort	Regio	Wij zien uit naar de verdere (gebiedsgerichte) uitwerking van de leidende principes en structurerende keuzes zoals verwoord in de energievisie. En wij zijn benieuwd hoe deze zich ruimtelijk vertalen in de Provinciale Omgevingsvisie – programma, en -verordening en in de P-MIEK. Ook zijn wij benieuwd naar de rol die de Provincie kan en wil -nemen in de energietransitie, en hoe deze rol zicht vertaalt in een aanpak, in maatregelen en in een budget voor het provinciale energieprogramma. De consequenties van de energievisie voor gemeenten en de regio Amersfoort worden pas helder na verdere uitwerking van het stuk. Daarom worden wij graag bij het vervolgtraject betrokken.	U zult betrokken worden in het vervolgtraject van de Omgevingsvisie en het programma Energietransitie.	geen
Regio Amersfoort	Regio	Een onderbelicht punt in de provinciale energievisie vinden wij het gebruik van vele grondstoffen, en de daarbij horende CO2-uitstoot bij de productie van materialen. In de energievisie staat hierover nu slechts een bijsin bij 'voorwaarden van het energiesysteem': "Om onbedoelde negatieve effecten van de energietransitie tegen te gaan zal ook de productieketen van groene energie (technologie) circulair en duurzaam moeten worden ingericht". Dit onderwerp zou, wat ons betreft, veel meer aandacht moet krijgen en als leidend principe moeten worden meegewogen bij het maken van keuzes. We zien dit als een randvoorwaarde voor de energietransitie. Zorg dat je keuzes t.a.v. het energiesysteem niet per saldo leiden tot een verhoging van materiaalgebonden CO2-emissies. Neem bijvoorbeeld biobased isoleren. Hier liggen veel kansen voor extra CO2-besparing, het tegengaan van negatieve effecten en het samenbrengen van het platteland (voor de productie) en de stad (voor de afzet). Zo is er in samenwerking met, de Alliantie, Cirkelregio Utrecht, Building Balance, Natuur- en milieu Utrecht, Cirkelstad en de Provincie Utrecht een 'Utrechtse Aanpak Biobased Isoleren' in ontwikkeling. Wij zien in de energievisie graag terugkomen hoe de provincie de circulaire energietransitie voor zich ziet.	In de Energievisie is nu meer aandacht voor circulariteit met o.a. het benoemen van het belang van isoleren met biobased materialen. Dit is nog geen visie op een circulaire energievisie. Daar is op dit moment nog te weinig helderheid over hoe dit vorm te geven.	Er is op verschillende plekken meer aandacht voor circulariteit.
Regio Amersfoort	Regio	Daarnaast zien wij in netcongestie een parallelle ontwikkeling die een grote invloed zal hebben op de realisatie van de energievisie. De kamerbrief "Versnelling en uitbreiding maatregelen netcongestie Flevoland, Gelderland en Utrecht (FGU)" van 25 april doet vergaande uitspraken die vallen binnen het tijdsbestek van deze visie. Sommige maatregelen, zoals het begrenzen van de laadcapaciteit, zijn pijnlijk en lastig te communiceren naar de inwoners. Het zou goed zijn als ook in de energievisie er ruimte is voor deze afwegingen. Met betrekking tot de doelstelling rond net-efficiënte installaties in bestaande bouw spreekt de kamerbrief over een groot potentieel. Om dit te realiseren dient er ook in de energievisie aandacht te worden besteed aan deze doelstelling.	In de Energievisie is reeds zowel in de structurerende keuzes (netbewuste laadpalen, hybride warmtepompen, minimaliseren piekbelasting net bij nieuwbouw) als in de tekst in onderdeel C aandacht voor de maatregelen zoals voorgesteld in de Kamerbrief van 25 april.	geen

Regio Amersfoort	Regio	De energievisie, als basis voor het afwegingskader, en het afwegingskader zelf werken in het voordeel van de grotere gemeenten. Simpelweg omdat daar een groter volume gebouwd moet worden. Toch is de opgave voor kleinere kernen net zo groot en urgent. En kijkend naar het UPLG en de daaruit voortkomende investeringen, is het belangrijk dat de visie ook ingaat op de gevolgen voor het energiesysteem van de toekomst buiten de stad. Dit moet nadrukkelijker aandacht krijgen voor een regio met voornamelijk kleine kernen rondom de stad Amersfoort.	We herkennen niet dat het afwegingskader in het voordeel van grote gemeenten werkt of dat de Energievisie niet ingaat op de gevolgen voor het energiesysteem van de toekomst voor kleine kernen buiten de stad. Wel is daarbij lastig dat de landbouw- en voedselvisie nog niet is vastgesteld.	geen
Regio Amersfoort	Regio	Het is belangrijk dat de verschillende overheidslagen en netbeheerders goed samenwerken in de realisatie van de energietransitie, en vervolgens binnen de eigen bevoegdheden verantwoordelijkheid nemen. Wij zien de samenwerking tussen gemeenten en provincie, en de ondersteuning van gemeenten door de provincie, graag expliciet uitgewerkt in de leidende principes. Gemeenten hebben een belangrijke taak als het gaat om de energietransitie. Daarmee wordt de energievisie ook het kader voor gemeentelijk energiebeleid; door de richtinggevende keuzes en door handreikingen en instrumenten die ons helpen bij de lokale uitwerking en uitvoering. Waarbij aangesloten wordt op de stappen die in gemeenten al gezet zijn. Wij vragen u daarom ook aandacht te schenken aan de wijze waarop de Energievisie doorwerkt in energiebeleid en concrete uitvoering.	We onderstrepen het belang van goede samenwerking tussen overheidslagen. De doorwerking van de Structurerende Keuzes is toegelicht bij elk van de Structurerende Keuzes. Daarbij zal er verder overleg komen over hoe de structurerende keuzes doorwerken in P-MIEK, Omgevingsvisie en programma Energietransitie	de Structurerende Keuzes zijn nader toegelicht
Regio Amersfoort	Regio	Wij dringen er bij u op aan om ons nadrukkelijk te betrekken bij het komen tot keuzes over strategische ruimtelijke ontwikkeling in combinatie met strategische ontwikkeling van energiesystemen en bijbehorende energieinfrastructuur op die manier op te pakken. We zien daarbij onder andere een relatie met het proces van actualisering van de omgevingsvisie. Gezien het grote, strategische belang van de energievisie, ziet de regio Amersfoort liever een gedeelde visie met vertraging dan een visie met beperkte waarde. Wij stellen daarom voor om de komende jaren een structureel overleg te organiseren waarin deze samenwerking vorm krijgt. Wij leveren daar graag een constructieve bijdrage aan.	U zult betrokken worden bij het verder uitwerken van de Structurerende Keuzes en we onderstrepen het belang van gezamenlijk zoeken naar de beste manier om de energietransitie vorm te geven en hoe het startegische gesprek tussen overheden daarbij vorm krijgt.	geen
Regio Amersfoort	Regio	In de energievisie worden enkele doelen genoemd, zoals 1,99 TWh zonneenergie en 0,96 TWh windenergie in 2030. Ons is echter onvoldoende duidelijk welke aannames ten grondslag ligt aan deze waarden en/of op welk beleid dit is gebaseerd. Is hier sprake van een voortzetting van de huidige trend, of zijn deze waarden het resultaat van ambitieus beleid op de ontwikkeling van duurzame opwek? Hoe verhouden de resultaten van de planMER op windlocaties zich tot deze doelstellingen?	Deze cijfers zijn op basis van een voorzetting van de verwachte trend van kleinschalige zon op dak gecombineerd met de verwachting dat het RES-bod van de provincie Utrecht gestand zal worden gedaan.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 3. Eerste alinea: "Er wordt niet ingegaan op de rol die de provincie Utrecht als organisatie zal nemen in het tot stand komen van dit Energiesysteem." Hoe moet dit worden gelezen? Ziet de provincie wel een rol voor zichzelf binnen bijvoorbeeld alle sturende principes (aansturen, faciliteren, organiseren) Of moet dit door andere partijen zoals gemeenten gebeuren?	De rol van de provincie zal verder worden uitgewerkt in het programma Energietransitie 2025-2029 maar deze zin helpt niet dit duidelijk te maken.	zin geschrapt
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 5. vierde alinea: "Bij elektriciteit en warmte gaat het om opslag voor de korte termijn en als seizoensopslag". Zou hier het woord 'respectievelijk' geplaatst moeten worden tussen 'voor' en 'de' want elektriciteit wordt waarschijnlijk niet (net als warmte) gezien als optie voor seizoensopslag (of worden er dusdanig grote accu's voorzien)?	De verwachting is dat er op termijn wel degelijk electriciteitsopslag voor lange termijn mogelijk gaat zijn. Zie ook https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-06/Routekaart-Energieopslag.pdf	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 6. tweede alinea: " Hoge temperatuur warmtenetten zijn minder efficiënt dan lage temperatuur netwerken omdat er meer energie verloren gaat en er meer buisisolatie nodig is. Door betere gebouwisolatie kunnen warmtenetten lagere temperaturen hebben." Dit klopt allebei, maar het belangrijkste ontbreekt: als je op hogere temperatuur warmte levert, neem je bij gebouw eigenaren de prikkel weg om dmv isolatie energie te besparen.	Dat klopt, maar het zou onverstandig zijn om de keuze van warmtenettemperatuur te baseren op de mate waarin daarvan een isolatieprikkel uitgaat. Laagste maatschappelijke kosten zijn een beter afwegingskader. Isolatie blijft altijd noodzakelijk om energieverstopping te beperken.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 6. Vierde alinea: "Voor beide opgaven is het belangrijk dat in 2050 woningen zo optimaal mogelijk geïsoleerd zijn." Toevoeging hierop: Extra aandacht is nodig voor eenvoudige koelende maatregelen zoals zonwering en groen aangevuld met warmtesystemen die tegen weinig extra energievraag ook kunnen koelen.	een goede aanvulling	aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 7. Onder: De duurzame energiebronnen in de provincie Utrecht worden optimaal benut:		
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Zinnen vanuit de inleiding/samenvatting ook hier toevoegen (is immers een leidend principe): De provincie Utrecht streeft ernaar om minstens energieneutraal te zijn voor het energiegebruik in de gebouwde omgeving. Daarmee wordt dus alle energie voor de gebouwde omgeving op het grondgebied van de provincie opgewekt of geproduceerd. Veel gemeenten hebben de mogelijkheid om volledig energieneutraal te zijn of zelfs energiepositief te worden. De provincie Utrecht streeft ernaar om minstens energieneutraal te zijn voor het energiegebruik in de gebouwde omgeving. Daarmee wordt dus alle energie voor de gebouwde omgeving op het grondgebied van de provincie opgewekt of geproduceerd. Veel gemeenten hebben de mogelijkheid om volledig energieneutraal te zijn of zelfs energiepositief te worden. Of omwisselen met de huidige zin: We kunnen daarom als provincie niet energieneutraal worden (zelfvoorzienend op het vlak van energie, waarbij alle energie die gebruikt wordt op het grondgebied van de provincie wordt opgewekt), maar streven er wel naar om de energiebronnen die we hebben zo goed mogelijk te benutten. Die past wellicht beter in de Inleiding?	De Leidende Principes zijn door de Staten vastgesteld op basis van een Statenvoorstel inclusief toelichting. Daarmee is een zwaarwegende reden nodig om er van af te wijken. Die staat niet in deze consultatiereactie	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 8. Onder: Innovaties en experimenten krijgen een belangrijke rol in de energietransitie: Het woord "incrementeel" weglaten of vervangen door "stapsgewijs"	het betekend hetzelfde	aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 9. Onder De transitie naar een duurzame energievoorziening wordt zo veel mogelijk gecombineerd met andere opgaven: hoort hier ook niet de belangrijke opgave van circulariteit onder van de te kiezen energieopwekkings-bronnen (zoals van windturbines, zonnepanelen)?	circulair mist i.d.d. in het rijtje. Nu is volledig zijn in deze niet mogelijk, maar het kan wel toegevoegd worden	toegevoegd
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 9. Onder Uitgangspunt is zo veel mogelijk lokaal eigenaarschap van de energievoorziening, met minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij opwek: Er wordt gesproken van 50% lokaal eigendom als norm. Wat als dat niet wordt gehaald? In de praktijk blijkt er niet altijd voldoende animo/financiële draagkracht te zijn om 50% in lokaal eigendom te brengen.	Lokaal eigendom kunnen we nu niet afdwingen als resultaatverplichting. We kunnen wel vragen om een inspanningsverplichting. Daarbij kunnen we het proces zo vormgeven dat de omgeving een sterkere positie heeft en er in de praktijk een hoge kans is op het realiseren van lokaal eigendom. Daarvoor is het beleidskader lokaal eigendom en participatie bij windenergieprojecten door de provincie opgesteld. De Energiewet zal de ruimte hier vergroten.	geen

Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 10. Onder Keuzes uit het landelijk beleid: Impact van Hoofdpijnenakkoord van de nieuwe regering meenemen, dan wel benoemen?	de impact van het hoofdpijnenakkoord is niet duidelijk. Wel zijn er een aantal verbod op gaskachels is verwijderd zaken die idd niet doorgaan, zoals verbod op gaskachels. Dat wordt aangepast	
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz.11 Onder 'het vergoten van lokale opwek' staat als vierde bullet: 'Waarbij wordt ingezet op kleinschalige flexibele energie-opwek door bijvoorbeeld warmtekraftkoppelingen (WKK) en brandstofcellen'. Hierbij wordt niet vermeld met welke energiebron deze WKK en brandstofcellen worden gevoed, dat is nu meestal fossiel. Wat is de verwachte vervangende duurzame brandstof? Zijn dit de duurzame koolstoffen die onderaan blz 11 worden geïntroduceerd?	Daarbij wordt idd gedacht aan duurzame gassen, groen gas en waterstof	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 11. Onder 'Voor warmtenetten geldt de volgende preferente inzet van warmtebronnen' staan 4 bullets. Restwarmte staat wel heel eenvoudig gesteld bovenaan (vanwege de lage prijs en hoge temperatuur waarschijnlijk), terwijl het vaak om onzekere bronnen zal gaan (industriële). Terwijl je, mits goed ingeregeld, lange termijn kunt bouwen op bodem, aqua etc. Of wordt met de keuze van ronde bolletjes als opsommingstekens geen voorkeursvolgorde bedoeld.	het betreft een voorkeursvolgorde	In de toelichting is nader geduid waarom deze voorkeursvolgorde en het belang van vermijden van fossiel of inefficiency bij restwarmte.
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 11. 'Daar waar individuele warmteoplossingen [...]'. Aanvullen van deze alinea met dat oplossingen die ook koeling geven tegen lage extra energievraag, ook de voorkeur genieten.	Dit zou hier niet op zijn plek zijn maar er is een extra structurerende keuze over koelte opgenomen en een alinea over koelte is uitgebreid.	Toevoegen Structurerende Keuze "Meer sturing op passieve en actieve koeling is van belang in de toekomst" met een toelichting en aanvulling over koelte bij D.1.
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 12, tweede alinea ' bijvoorbeeld gascentrales op Lage Weide door middel van gascentrales en seizoensopslag van energie. 'Dit lijkt geen correcte of anderszins onduidelijke deelzin.	de deelzin is inderdaad niet duidelijk	Dit is aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 13 'Er een mogelijkheid moet zijn de SMR als warmtebron in te zetten' wordt hiermee bedoeld op rechtstreekse inzet van de energieproductie als warmtebron, of dat we bij eventuele SMRs het altijd als eis stellen dat restwarmte wordt ingezet als warmtebron voor de gebouwde omgeving.	Dit is bedoeld om aan te geven dat een SMR een grote bron van restwarmte zou zijn endat in een provincie met weinig warmtebronnen het belangrijk zou zijn deze bron in te zetten.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 14: 2 ^e alinea (detail): de afkorting I3050 staat voor Integrale <u>Infrastructuur</u> verkenning 2030-205 en niet <u>nergiesysteem</u>	klopt	aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 21. Figuur 7 is niet goed leesbaar, kan dit groter?	wordt met vormgever besproken	mogelijk aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 22. Figuur 8 is niet goed leesbaar, kan dit groter?	wordt met vormgever besproken	mogelijk aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 23. Figuur 9 is niet goed leesbaar, kan dit groter?	wordt met vormgever besproken	mogelijk aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 24. '(bijv. via een warmtenet of WKO-opslag): 'dit moet en/of zijn want de meeste warmtenetten voor lagere temp hebben ook een WKO opslag en andersom.	terecht	aangepast
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 35; 1e alinea: 'Dat betekent dat deze Energievisie groen gas na 2040 niet als een kernonderdeel van het warmtesysteem ziet.' Dit is veel stilliger geformuleerd dan in de NPE: 'Alleen waar alternatieven technisch moeilijk toepasbaar of onvoldoende betaalbaar zijn, worden in 2050 nog koolstofdragers als sluitstuk ingezet in de overige sectoren.' Dit maakt dat groen gas voor de gebouwde omgeving niet helemaal uit te sluiten valt. Wat betekent het woord kernonderdeel in deze.	Wij gaan uit van de opmerking: Daar waar een ander warmte-alternatief redelijkerwijs mogelijk is, is de toepassing van deze duurzame gassen in het eindbeeld niet wenselijk. Waarbij we verwachten dat warmte-alternatieven vaak aanwezig zullen zijn. Kernonderdeel betekent in deze de belangrijkste bron van warmte. Als reservecapaciteit om in te zetten als de hoofdwarmtebron niet voldoende warmte levert kan groen gas worden ingezet.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 35 2 ^e alinea: 'Door na 2030 geen nieuwe hybride warmtepompen meer te plaatsen kan richting 2040 het gebruik ervan worden afgebouwd.' Het probleem is op zich duidelijk en dit wordt in de eerste en tweede alinea van blz 36 ook nog eens goed uitgelegd. In de praktijk zien wij de oplossing echter nog niet: we zijn net de hybride wp aan het promoten (en niet de volledige vanwege netcongestie). Is het realistisch dat na 2030 al geen nieuwe meer worden geplaatst? De levensduur kan 15-20 jaar zijn, dus zelfs als we er dan mee stoppen (hem verbieden?): tot 2050 geven de hybride pompen inderdaad een probleem qua aardgasbehoefte en dus moet er (schaars) biogas voor worden ingezet?	De kans bestaat dat er na 2040 inderdaad groen gas nodig gaat zijn voor hybride warmtepompen die nog niet afgeschreven zijn. De verwachting is wel dat de prijs van groen gas gebruikers een sterke prikkel zal geven om de hybride warmtepomp te vervangen.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 35. Bij zin: Voor warmtepompen is er een duidelijke groei in Nederland, al betreft het nog steeds een beperkt deel van de gebouwvoorraad (in totaal zijn er ongeveer 8 miljoen gebouwen in Nederland): Let wel de grafiek in fig 10 laat een exponentiële groei zien en geen lineaire, het kan dus heel hard gaan als de gebogen lijn wordt doorgezet de komende jaren!	dat is zeker waar. Overigens zijn er berichten dat deze groei sterk afvlakt.	geen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 36. Laatste alinea: In de regel wordt gerekend met een gemiddelde COP van 3 voor warmtepompen (Anders zegt deze alinea niet zo veel immers?)	terechte opmerking	zijn toegevoegd
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz 39 Derde bullet over restwarmte: deze paragraaf vermeldt niet dat je je met een warmtenet afhankelijk maakt van commerciële partijen die kunnen besluiten het bedrijf op die locatie te sluiten of qua proces te wijzigen waardoor er minder of misschien wel geen restwarmte vrijkomt. Ook zou ergens de positieve koppeling moeten worden gemaakt dat als je een warmtenet aanlegt op basis van een bepaalde bron, je ook andere kleinere bronnen kunt koppelen en gaan benutten (zoals de supermarkt). Warmte die anders onbenut zou blijven/ in de lucht zou worden gebracht (bij bedrijven die hun warm water eerst koelen voor ze het op het riool mogen lozen).	terechte opmerking	De Energievisie is hierop aangevuld
Wijk bij Duurstede	Gemeente	<u>Blz 40. Tweede bullet: Het klopt dat buffering om bijvoorbeeld water of steen nog kleinschalig wordt toegepast. Maar plekken waar warmte wordt opgeslagen in steen (tot wel 400-600 graden Celsius) is dit gedurende een hele winter te gebruiken als warmtevoorziening, dus niet voor kortstondige opslag. Zie bijvoorbeeld: https://cesar-energystorage.com/projecten/#:~:text=Cesar%20bij%20Ecodorp%20Boel&text=De%20bewoners%20profiteren%20vanaf%20het,en%20groen%20bouwen%20en%20wonen.</u>	Terechte opmerking	De deelzin over kortstondige opslag is verwijderd.
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz. 53. Er wordt genoemd welke definitie wordt gehanteerd, maar deze definitie staat er niet bij in deze alinea. Het zou helpen om deze definitie te geven in de alinea.	Een terecht punt	De definitie is opgenomen
Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz. 53. In de oranje box wordt aangegeven dat er rekening gehouden moet worden met de beschikbaarheid van waterstof voor nieuwe bedrijven met een hoge warmtevraag. Echter zou groen gas ook kunnen voorzien in deze warmtevraag, maar deze staat hier nu niet bij.	In de alinea daarboven staat benoemd dat voor hoge warmtevraag groen gas een rol kan spelen. De oranje box gaat over nieuwe bedrijven. Omdat groen gas zeer beperkt beschikbaar is, is het onverstandig om bij nieuwvestiging uit te gaan van groen gas.	geen wijzigingen

Wijk bij Duurstede	Gemeente	Blz. 54. Landbouwsector* (tweede regel). Verder staat er nu dat capaciteit van batterijen doorgaans te klein is, terwijl het redelijkerwijs wel verwacht kan worden dat deze technologie en de business case voor batterijen in de komende decennia aanzienlijk beter zal worden. Hierdoor is het nu nog lastig om te zeggen dat batterijen inderdaad weinig verschil zullen maken in het tegengaan van curtailing.	terecht punt	D.4.2 is hierop gewijzigd
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	Het is fijn om te lezen dat de provincie streeft naar minimaal 50% lokaal eigendom bij projecten voor energieopwekking en warmteoplossingen. Het is alleen wel goed om daarbij ook te omschrijven op welke manier u dit streven wil borgen. Daarnaast zouden we u willen aanmoedigen om bij het streven naar lokaal eigendom niet alleen in te zetten op financiële participatie door middel van obligatie-uitgifte. Niet iedereen heeft geld om te investeren in een energieproject, ook al is het maar een klein bedrag. Het is beter om energiecoöperaties te motiveren de winst te investeren in een lokale gemeenschap. Zo profiteren alle omwonenden van de opbrengsten van een energieproject ongeacht hun financiële investering of lidmaatschap van een energiecoöperatie.	De provincie heeft een beleidskader lokaal eigendom waarin dit streven geborgd wordt. Doorgaans werken energiecoöperaties met een model waarbij extra financiële participatie niet leidt tot extra zeggenschap. Elk lid heeft gelijke invloed. Daarmee is ook de mogelijkheid om winsten te investeren in maatschappelijk projecte.e	geen wijzigingen
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	U schrijft dat voor de aanleg van zonne- en windparken een zorgvuldige ruimtelijke inpassing nodig is waarbij voldoende rekening wordt gehouden met een aantal factoren waaronder natuur. Liever zien wij dat nieuwe energieprojecten volledig natuurinclusief aangelegd worden. Bij een natuurinclusief aangelegd energieproject wordt niet alleen ingezet op mitigatie en compensatie, maar worden de mogelijkheden om natuur en biodiversiteit te versterken of te ontwikkelen benut. Bijvoorbeeld door delen van een zonnepark of het perceel onder een windmolen in te richten als ecozones of als ecologische verbindingzone. Op deze manier koppelt u de energieopgave aan de opgave om biodiversiteit in de provincie te versterken.	Het is belangrijk te bezien of de businesscase van energieopwekkingsprojecten aanvullende eisen aankunnen. De wens is wel opgenomen in de Energievisie.	Benoemd in de Energievisie
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	Opslag en opwek van energie vraagt ook om veel kritieke materialen. Het zou goed zijn om in de Energievisie in te zetten op circulariteit en na te denken over hoe materialen opnieuw ingezet worden na de levensduur van het energieproject.	Dit was reeds opgenomen in de oude alinea A.1.3.1 maar kan extra benadrukt.	Dit is extra benadrukt in de Energievisie
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	In de Energievisie worden hybride warmtepompen omschreven als een goede tussenoplossing om te voorkomen dat individuele warmteoplossingen te zwaar leunen op het elektriciteitsnet. Vanuit congestiemanagement is dit begrijpelijk. Bewoners zullen echter niet begrijpen waarom zij tweemaal moeten investeren in een nieuwe warmteoplossing. Ook zet het een rem op de energietransitie omdat hybride warmtepompen nog steeds deels gas gebruiken. Daarnaast is het ook niet nodig als u inzet op het slim instellen van all electric warmtepompen. Ook bij koud weer is het onnodig dat warmtepompen 100% van de tijd op 100% van hun capaciteit werken. Lokale energiecoöperaties en warmteinitiatieven kunnen een rol in spelen in het slim instellen van reeds geïnstalleerde warmtepompen.	Om te voorkomen dat hybride warmtepompen een rem vormen op de energietransitie is expliciet benoemd dat ze tot 2030 een rol spelen. Dit zorgt er voor dat er voldoende tijd is om hybride warmtepompen uit te faseren.	Rol lokale energiecoöperaties en warmteinitiatieven in het slim instellen van reeds geïnstalleerde warmtepompen opgenomen
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	Isoleren is een belangrijke eerste stap richting een duurzame warmtevoorziening. Wij missen nu de inzet op isolatie door het gebruik van biobased isolatiematerialen, materialen uit natuurlijke, hernieuwbare bronnen. Daarnaast is de provincie Utrecht de afgelopen jaren voorloper geweest met de inzet op natuurvriendelijk isoleren en de ontwikkeling van (pre)SMPs. Wij lezen dit graag terug in de Energievisie.	Dit nemen we over	Opgenomen
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	Het is goed om te lezen dat de provincie zich realiseert dat het voor veel bewoners ingewikkeld is om hun woning te verduurzamen en dat ontzorging en hulp hierbij belangrijk is. Om verschillende redenen maken bewoners lang niet altijd gebruik van een ondersteuningsaanbod. Vooral mensen in energiearmoede (huur & koop) zijn lastig te bereiken met gangbare aanpakken (o.a. vanwege wantrouwen richting instanties). Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan in de energietransitie zien wij goede resultaten bij samenwerking met bewonersinitiatieven, sleutelfiguren in de wijk met verschillende culturele achtergronden, woningcorporaties en andere sociaal maatschappelijke organisaties. In de provincie Utrecht zijn al jarenlang bewonersinitiatieven aan de slag om bewoners te ondersteunen en ontzorgen bij het verduurzamen van woningen. Bewonersinitiatieven in de isolatieopgave bestaan vaak uit medebewoners. Zij zijn vaak bekenden in de buurt, kunnen keukentafelgesprekken voeren, maatwerk leveren en zo groepen bewoners bereiken die voor overheden lastiger te bereiken zijn. Het zou goed zijn om het faciliteren van deze rol van bewonersinitiatieven op te nemen in de Energievisie.	Een terecht punt	Opgenomen
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	U benoemt uw ambitie om warmtenetten de voorkeur te geven boven individuele oplossingen. Hierin wordt kort genoemd dat het voor bewoners met een smalle beurs of een kleine woning nauwelijks haalbaar is om te investeren in een warmtepomp. Vanuit onder andere dit oogpunt pleit u voor de aanleg van warmtenetten. Hierbij zouden wij graag het solidariteitsprincipe toegevoegd zien: mensen die om praktische en financiële redenen geen warmtepomp kunnen aanschaffen zullen, bij de komst van steeds meer individuele warmtepompen, duurdur uit zijn bij de aanleg van een warmtenet. De kosten van een warmtenet dienen dan immers opgebracht te worden door een kleinere groep bewoners. Dit is onwenselijk. Een tijdige beslissing en duidelijkheid hierover aan bewoners om over te stappen op een (kleinschalig) warmtenet is ook hierdoor van cruciaal belang	we onderschrijven uw punt	De Energievisie is hierop aangevuld.
Natuur en Milieu federatie Utrecht	NGO	De provincie tekende in 2022 het convenant Toekomstbestendig Bouwen. Het lijkt ons goed om in de Energievisie daar ook naar te verwijzen.	een terecht punt	De Energievisie is hierop aangevuld.
Regio FoodValley	Regio	Ten eerste is de energievisie die voorligt enerzijds informatief en beschrijvend, maar gaan de structurerende keuzes en de gekozen visie te weinig in op de rol van de provincie in de energietransitie: waar begint deze rol, waar houdt dit op? Het zou wenselijk geweest zijn om onderscheid te maken welke keuzes vooral zelfbindend zijn en bijvoorbeeld doorwerken in het nieuwe programma Energietransitie van de provincie Utrecht, en op welke onderdelen de provincie op basis van deze energievisie keuzes zou willen maken die doorwerken naar (de beleidsvrijheid en ontwikkelplannen van) gemeenten – bijvoorbeeld waar de ingenomen standpunten gaan doorwerken in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P-MIEK)	Bij de Structurerende Keuzes wordt nu toegelicht hoe ze doorwerken.	bij de Structurerende Keuzes wordt een toelichting toegevoegd.

Regio FoodValley	Regio	Ten tweede vragen we aandacht voor de regionale spreiding in de provincie Utrecht. Het herontwerp van het energiesysteem is logischerwijs gebaseerd op energieverbruik. In de praktijk merken we dat hierdoor de aandacht snel wordt getrokken naar grote woningbouwopgaven, energie-intensieve industrie en hoogstedelijke gebieden. Ook voor de drie gemeenten is de Foodvalley is de Energievisie van groot belang en zal het toekomstige energiesysteem de lokale en regionale ambities op het gebied van bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en economie moeten kunnen faciliteren. De Energievisie is ook de basis voor de PMIEK, de zorg van de regio Foodvalley is dat in de prioritering van de investeringen in de energie-infrastructuur er onvoldoende rekening wordt gehouden met deze regionale spreiding binnen de provincie.	We onderschrijven het belang van regionale spreiding, dit zal in het afwegingskader van het P-MIEK een plek krijgen	geen
Regio FoodValley	Regio	Ten derde zijn we – zoals naar verwachting alle drie de (RES)-regio's, benieuwd in hoeverre de provincie de verwachting heeft dat de beschreven ambitie 'klimaatneutraal voor het energiegebruik van de gebouwde omgeving' op termijn haalbaar is. Immers, de benodigde duurzame opwekking voor deze ambitie is een veelvoud van de optelsom van de 3 RES-regio's.	Ons beeld na afstemming met onze experts is dat deze haalbaar is en in lijn met de ambities die veel gemeenten hebben opgenomen in hun omgevingsvisie	geen
Regio FoodValley	Regio	Ten vierde zijn we benieuwd naar het genoemde energietransitieprogramma van de provincie Utrecht en de mate van samenwerking en ondersteuning vanuit de provincie. Bij de totstandkoming van deze Energievisie zijn de gemeenten gedurende het proces meer betrokken geraakt. Duidelijk is dat er een intensieve samenwerking nodig is om de uitdagingen op het gebied van netcongestie en het energiesysteem aan te kunnen, we hopen dit terug te zien in het energietransitieprogramma vande provincie.	Het traject om de Energievisie te schrijven is gestart met het schrijven van een brief naar alle 26 gemeenten van de provincie. Daar is van een gemeente respons op gekomen. Dat heeft een valse start opgeleverd die gaandeweg beter liep. Het is onze hoop en verwachting dat dde samenwerking met het P-MIEK, het programma Energietransitie en de omgevingsvisie vanaf het begin beter zal lopen.	geen
Regio FoodValley	Regio	Ten vijfde overstijgt het energiesysteem binnen Regio Foodvalley de grenzen van de provincie Utrecht. Besluiten genomen in de provincie Utrecht kunnen nodig zijn of effect hebben op d emogelijkheden voor het realiseren van de ambities in Foodvalley. Wordt de samenwerking met netbeheerders (net buiten) de provinciegrens gestimuleerd?	We zullen daar waar nodig ook met andere netbeheerders samenwerken en er zijn reeds contacten.	geen
Regio FoodValley	Regio	blz. 4: alinea partijen die de EV hebben opgesteld: De vertegenwoordiging van de regio Foodvalley is nie t georganiseerd via de RES-regio, netcongestie is een apart thema binnen de regio Foodvalley.	Dank voor deze helderheid	de term RES is verwijderd
Regio FoodValley	Regio	blz 4. : alinea beschrijving van het energiesysteem: De energievisie beschrijft het energiesysteem in 2050.Gelet op recente ontwikkelingen (Kamerbrief over nieuwe maatregelen netcongestie, 24 april 2024) lijkt het verstandig een alinea opnemen over de mogelijke routes naar dit energiesysteem en de onzekerheid die daarbij hoort. Zo past de Energievisie beter bij de actualiteit	Tekstueel is er bij hoofdstuk B en C al op veel plekken de onzekerheid aangegeven want deze onzekerheid bestond ook al voor de brief van 24 april.	geen
Regio FoodValley	Regio	blz 12: alinea herontwerp energiesysteem voor bedrijven: Gesteld wordt dat het goed zou zijn om zo snelmogelijk te komen tot een breed gedragen herontwerp voor het energiesysteem. In hoeverre is dat ontwerp al deze Energievisie? Of wordt hiermee een concreter ontwerp bedoeld dat vanuit de provincie wordt opgesteld?	Dit betreft energyhubs.	In de toelichting van deze Structurerende Keuze is dit nader toegelicht.
Regio FoodValley	Regio	blz 13: alinea draagvlak voor het energiesysteem: Draagvlak is vanzelfsprekend een randvoorwaarde voor het energiesysteem van de toekomst. 1. Hoe ziet de provincie de benodigde samenwerking tussen Rijk, provincie, netbeheerder en gemeenten op dit punt? 2. Wordt het organiseren van draagvlak ook onderdeel van het programma Energietransitie?	1. Samenwerking om draagvlak te bheouden is zeer belangrijk om de gezamenlijk doelen te behalen en daarom is het ook belangrijk om gezamenlijk te blijven werken aan het halen van de doelen van de energietransitie. 2 deze vraag is op dit moment nog niet te beantwoorden.	geen
Regio FoodValley	Regio	blz 13: alinea energieplanologie en het energiesysteem: De term energieplanologie wordt hier geïntroduceerd, in de praktijk is niet altijd duidelijk wat hiermee wordt bedoeld. Ziet de provincie energieplanologie als basis voor de ruimtelijke inpassing van het energiesysteem? Of voor het plannen en ordenen van ruimtelijke ontwikkelingen conform nieuwe principes, volgend uit het toekomstige energiesysteem?	De provincie ziet energieplanologie voornamelijk in het meer aandacht hebben voor energie bij de integrale afweging bij ruimtelijke planvorming.	geen
Regio U10	Regio	Ten eerste constateren wij dat de Energievisie in zijn huidige vorm nog een beschouwend karakter heeft. Hoewel het belangrijk is om het NPE als fundament te gebruiken, menen wij dat meer concrete inkleuring gewenst is. Er worden in verhouding veel algemene richtlijnen en doelstellingen gepresenteerd, hoe meer deze ingevuld kunnen worden voor de provincie Utrecht, hoe beter de Energievisie wordt. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de paragraaf over Small Modular Reactors (SMR's), de tabel in de bijlage van deze brief geeft er meer.	Dank voor de feedback. We zullen de opmerkingen in de tabel hieronder nader bespreken.	geen
Regio U10	Regio	Ten tweede benadrukken wij dat er een behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over de toekomstige rolverdeling in het nieuwe energiesysteem. Op dit moment is de rolverdeling en meer specifiek de regierol op energie-infrastructuur nog niet duidelijk, vanuit de regio gaan we graag in gesprek met de drie bestuurslagen om dit gezamenlijk vorm te geven. Hierbij kijken we met extra aandacht naar bijvoorbeeld de lokale energiegemeenschappen die een belangrijke rol gaan spelen in het toekomstige energiesysteem in de provincie.	Dit zou een goed gesprek zijn om te voeren. Er is nu een paragraaf toegevoegd over de rolverdeling tussen overheden	geen
Regio U10	Regio	Tot slot zijn wij benieuwd in hoeverre de provincie de verwachting heeft dat de beschreven ambitie 'klimaatneutraal voor het energiegebruik van de gebouwde omgeving' op termijn haalbaar is. Immers, de benodigde duurzame opwekking voor deze ambitie is een veelvoud van de optelsom van de 3 RES-regio's	Veel gemeenten hebben ambities in hun omgevingsvisies die uitgaan van energieneutraliteit. Verder is ons beeld dat dit een ambitie is die ruimtelijk in te vullen is.	geen
Regio U10	Regio	Betaalbaarheid wordt op meerdere plekken benoemd in deEnergievisie. Impliciet kan dit de suggestie wekken dat deenergierekening niet hoger wordt dan nu. Dit kan leiden tot de niet meer dan anders'-verwachting zoals bij warmtenetten.Hoewel dit maatschappelijk wenselijk is, leidt dit in de uitwerkingmogelijk tot teleurstelling. Zou de expliciete boodschap moetenzijn dat een duurzaam toekomstbestendige energievoorzieningveel kost voor overheid en gebruikers, dat deenergierekening in de toekomst mogelijk hoger is dan nu maardat ook geldt als we de huidige energievoorziening zoudenhandhaven?	Betaalbaarheid betekent niet dat de energierekening niet kan stijgen. Op een aantal plekken in de Energievisie wordt benoemd dat deze stijging kan optreden.	geen
Regio U10	Regio	De term 'koeling' komt meerdere keren terug in de Energievisie maar nooit als doel op zichzelf. De komende jaren ontstaat er een groeiende vraag aan koeling. Hier moet vooraf op ingespeeld worden om te voorkomen dat op grote schaal airco's worden geplaatst omdat er geen alternatief geboden wordt. Airco's zijn namelijk onwenselijk vanwege netcongestie, niet energiezuinig en geluidsoverlast. Voorstel is om koeling toe te voegen als leidend principe of structurerende keuzes. Daarnaast is het voorstel om concreet bij warmtenetten aan te geven dat we bij voorkeur netten aanleggen die niet alleen warmte maar ook koeling bieden.	Het zou goed zijn om koeling een plek te geven in de structurerende keuzes,	Toevoegen Structurerende Keuze "Meer sturing op passieve en actieve koeling is van belang in de toekomst" met een toelichting en aanvulling over koelte bij D.1.
Regio U10	Regio	Wij zien graag een toelichting in de Energievisie welke ontwikkelingen er speelt rondom het Provinciaal Ondersteuningsbedrijf Warmte ("Warmtebedrijf"). Op welke wijze wil de provincie hier invulling aan geven en welke ondersteuning geeft dit richting de gemeenten?	Deze discussie speelt nog en hier zult u separaat over geïnformeerd worden.	geen

Regio U10	Regio	De relatie met de doorwerking naar de omgevingsvisie, omgevingsverordening en PMIEK is complex. Deze energievisie is nog dermate algemeen dat het weinig richting geeft, c.q. in de huidige vorm ruimte geeft voor vele interpretaties. Tevens is dan niet te overzien wat mogelijke doorwerkingen zijn op gemeentelijk niveau. Dat maakt het lastig concreet te reageren en eveneens om een helder verhaal aan onze inwoners en ondernemers te vertellen. De aanleg van energie infrastructuur heeft lokaal een grote impact, zeker wat het de grotere investeringen betreft. Tegelijk erkennen wij het maatschappelijke belang. Dat maakt het van essentieel belang rekening te houden met de lokale impact van het maatschappelijke belang. Dat kan bijdragen aan acceptatie van urgentie en snelheid in procedures. Naast de provincie spelen ook netbeheerders hierin een belangrijke rol. Tevens zal de focus niet enkel moeten liggen op afzonderlijke projecten, maar juist op de meerwaarde die kan worden bereikt door deze meer in samenhang met (potentiële) ontwikkelingen in het gebied te zien. In het kader is het van belang om tot gezamenlijke afspraken te komen tussen gemeente, netbeheerders en provincie.	Een terechte opmerking waarbij de ingewikkeldheid van de energietransitie geen het belang van goede communicatie alleen maar urgenter maakt.
Regio U10	Regio	Hoewel er aandacht is voor het landelijk gebied, wijzen wij nogmaals op het belang ook de benodigde energie infrastructuur voor het landelijk gebied, juist ook in samenhang met de integrale aanpak van diverse vraagstukken in het landelijk gebied en het bieden van perspectief.	De noodzaak is bekend. geen
Regio U10	Regio	Idealiter nemen we de ambitie van de Energievisie over in de RES herijking. Daarbij is het van belang dat er inzicht is in de kwantitatieve opgave 'minimaal energieneutrale gebouwde omgeving'. Denk daarbij aan vragen zoals: - Wat is de prognose voor het toekomstige energieverbruik in de gebouwde omgeving U16 in 2040- 2050? - Wat is de gekwantificeerde opgave voor besparen en elektriciteitsopwek U16? - Wat is de gekwantificeerde opgaven voor warmtebronnen U16 in relatie met de prognose voor energieverbruik en regionale elektriciteitsopwek van de U16?	We gaan zoeken naar mogelijkheden om deze vertaling naar U16 gebied te maken. geen
Regio U10	Regio	Wat is de definitie van een klimaatneutrale energievoorziening in 2040 en hoe houdt zich dit tot een energieneutrale gebouwde omgeving?	De term "energieneutrale gebouwde omgeving" komt in de Energievisie niet voor. Wel dat de provincie streeft om binnen de provincie voldoende energie voor de gebouwde omgeving op te wekken. Vanaf 2040 zou deze energievoorziening niet meer mogen leiden tot het verder versterken van klimaatverandering. geen
Regio U10	Regio	Er wordt zwaar geleund op coöperaties als 'energieregisseurs'. Deze rol is kennisintensief en kent grote verantwoordelijkheden en risico's. - Ambliëren coöperaties deze rol en zijn ze ervoor gesteld? - In het geval coöperaties hiervoor niet gesteld staan, wat wordt daarvoor georganiseerd? - Is het energieschap overwogen als organisatievorm?	Hier wordt inderdaad een te grote rol toegeschreven aan coöperaties. De paragraaf waarin dit het geval was is vervallen.
Regio U10	Regio	In de inleiding van de leidende principes staat dat de leidende principes bijdragen aan de ambitie van de provincie Utrecht om in 2040 een klimaatneutrale energievoorziening te hebben en om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in 2050, een klimaatneutrale provincie te zijn. Dit strookt niet met de ambitie energieneutrale gebouwde omgeving.	De term energieneutrale gebouwde omgeving komt in de Energievisie niet voor. Wel dat de provincie streeft om binnen de provincie voldoende energie voor de gebouwde omgeving op te wekken. Vanaf 2040 zou deze energievoorziening niet moeten leiden tot versterken van klimaatverandering. geen
Regio U10	Regio	In de tweede alinea staat 'In de toekomst zijn afwegingen van het energiesysteem een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke ordeningsbesluiten. Dit naast de belangen die nu al spelen in de ruimtelijke ordening, factoren zoals drukte in de ondergrond, bereikbaarheid, water, bodemkwaliteit, dubbel ruimtegebruik, biodiversiteit, gezondheid, veiligheid en overige ruimtelijke kwaliteit van leefomgeving.' Gezien de vele ambities die er zijn bij een woningbouwproject is het denkbaar dat de energie-eisen lager of zelfs ontweken worden. Er zal regelgeving nodig zijn om hier fundamentele stappen in te zetten, mogelijk zelfs in combinatie met financiering van de onrendabele top. Met ook op marktsturing ligt dit idealiter niet op gemeentelijk maar op provinciaal en/of landelijk niveau.	In de Structurerende Keuze over de rol van energie in de integrale ruimtelijke planning is nader toegelicht hoe dit vormgegeven zou moeten worden. Dat moet in de omgevingsvisie verder worden uitgewerkt. geen
Regio U10	Regio	Het is goed om bij het leidende principe 'er wordt gestreefd naar de laagste maatschappelijke kosten bij de transitie naar duurzame energie' dat de laagste maatschappelijke kosten niet automatisch ook de laagste eindgebruikerskosten betekenen. Dit is voor onze inwoners een belangrijk criterium. Het betekent dat de split incentive weggenomen moet worden om ook het draagvlak voor de energietransitie te behouden. Hier zien we een belangrijke taak voor de provincie Utrecht en het Rijk	Dank voor de opmerking. De betaalbaarheid van warmtenetten krijgt in het hoofdlijnenakkoord aandacht en ook de provincie heeft deze problematiek scherp. geen
Regio U10	Regio	Eén van de leidende principes is 'uitgangspunt is zo veel mogelijk lokaal eigenaarschap in de energievoorziening, met minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij opwek'. Lokaal eigenaarschap (met behulp van coöperaties) bij opwekprojecten is inmiddels gemeengoed. Bij warmteprojecten is dat vaak minder ontwikkeld. De ontwikkeling en exploitatie van warmteprojecten vraagt om andere kennis, organisatie en financiering en kent veel grotere onzekerheden en risico's. Als naast publiek eigenaarschap door overheden ook coöperatief eigenaarschap door coöperaties wordt gewenst, welke voorzieningen en faciliteiten worden daarvoor ontwikkeld?	Dat zal in het programma verder moeten worden uitgewerkt maar we wijzen u er op dat lokaal eigendom breder wordt gedefinieerd dan alleen coöperaties. geen
Regio U10	Regio	Het leidende principe 'om het draagvlak te vergroten wordt ingezet op het waarborgen van de gezondheid van de Utrechtse inwoners en het minimaliseren van negatieve impact op de leefomgeving' kan makkelijk worden gebruikt bij personen/organisaties met weerstand tegen specifieke initiatieven. Bij ieder project is er mate van hinder (geluid, zicht of een mate van stress-beleving). Verzocht wordt om nogmaals kritisch te kijken naar deze formulering waarbij gezocht wordt naar de goede afweging van de belangen met een acceptabele mate van hinder om de totale toekomstige leefbaarheid te kunnen waarborgen.	De formulering komt voort uit een amendement van de Staten. Bij weerstand tegen specifieke projecten zal een beroep op gezondheid wetenschappelijk onderbouwd moeten zijn. We verwijzen u wat dat betreft graag naar de RIVM in deze. geen
Regio U10	Regio	In de eerste alinea staat de zin 'de inhoud van de Energievisie zal afgestemd worden met andere provinciale opgaven zoals de natuur inclusieve energietransitie, woningbouw, of de klimaataanpak 'naar netto nul'. Wij missen hier de (landbouw)transitie in het landelijke gebied.	Voorkomen moet worden dat de alinea onleesbaar wordt door een poging tot volledigheid, maar de landbouwtransitie kan toegevoegd Landbouwtransitie is toegevoegd.
Regio U10	Regio	"Door met bedrijven, andere organisaties en inwoners gezamenlijk het lokale energiesysteem te herontwerpen in energiehubs kunnen energiekosten omlaag en wordt het energiesysteem robuuster". Vervolgens worden er een aantal voorbeelden gegeven hoe hier invullen aan gegeven kan worden. Wij missen in dit overzicht de aandacht voor directe onderlinge levering (local4local), die ook buiten het publieke elektriciteitsnet om geregeld zou kunnen gaan worden, maar daar is wel aanpassing van de wet- en regelgeving voor nodig.	Local4local is voor de gebruiker soms goedkoper maar is voor de maatschappelijke kosten vaak niet voordelig. Dat betekent niet dat de provincie tegen local4local is, maar het is geen Structurerende Keuze om het aan te moedigen. geen
Regio U10	Regio	De zin 'energieopwekking en warmteoplossingen zouden zoveel mogelijk lokaal eigendom moeten zijn. Daarbij geldt...' Dit is een fantastisch streven maar hoe hier invulling aan gegeven wordt ontbreekt nu nog. Er moet rekening gehouden worden met marktwerking, aanbesteding/concessieregels waardoor lokaal eigendom vaak erg lastig is. Vóór de invoering van de Omgevingswet moeten dit niet als voorwaarde opgenomen worden in de omgevingsvergunning. Is dit nu wel mogelijk? Hier hebben we de hulp van de provincie voor nodig. Dit geldt ook voor de financiering: lokaal eigendom (zowel publiek als civiel) vraagt grote lokale investeringen.	In de energiewet zijn de juridische mogelijkheden toegenomen en we verwijzen u graag naar het beleidskader lokaal eigendom en participatie bij windenergieprojecte geen

Regio U10	Regio	Graag zien wij in de Energievisie of en waarom het wel of niet wenselijk is in te zetten op biogas vergisters en op welke schaal. Hierbij moeten ook andere belangen dan energie worden meegewogen, zoals het terugdringen en hanteerbaar maken van het mestoverschot en de belangen van agrariërs. Dit geeft helderheid aan gemeentes met veel agrariërs of het wenselijk is hierop in te zetten. En het maakt het lange termijn perspectief van de eventuele investeringen in biogas vergisters voor de agrariërs duidelijk.	In de Structurerende Keuze over duurzame koolstoffen is reeds opgenomen: geen Ook in de provincie Utrecht zal er biogas en andere energie uit biomassa worden geproduceerd, maar wel enkel uit duurzame bronnen. In de landbouw- en voedselvisie wordt nader ingegaan op de eiwittransitie die conform D.4.2 de ruimte voor biogasvergisting bepaald.	
Regio U10	Regio	Het onderzoek naar de mogelijkheid van kleine modulaire kernreactoren (SMR's) wordt met ten minste vier jaar vooruitgeschoven. Gezien de inzet op kernenergie van het demissionaire kabinet en het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe landelijke coalitie is het goed mogelijk dat er al eerder positieve signalen zijn voor het mogelijk toepassen van SMR's. De gemeente Woerden ziet graag dat, zodra er vanuit het Rijk meer duidelijkheid is over de mogelijkheden van SMR's, de provincie nader onderzoek doet naar inzet hiervan in onze regio. Dus ook als die duidelijkheid er al eerder is dan over vier jaar.	Hoewel de kans klein is dat er daadwerkelijk binnen de komende vier jaar meer duidelijkheid komt over de vraag of modulair bouwen van kernenergiecentrales inderdaad leidt tot goedkopere centrales, komen we tegemoet aan uw verzoek	het getal vier is verwijderd
Regio U10	Regio	In de paragraaf over Small Modular Reactors (SMR's) staat: 'Voor opwek een minimum van 50% lokaal eigendom als Leidend Principe is vastgesteld.' Voorgesteld wordt dit leidend principe hier te schrappen, aangezien het zeer de vraag is of dit voor SMR's mogelijk is gelet op de hoge investeringskosten.	Dit Leidend Principe is per amendement toegevoegd door PS. Maar een herhaling is daarmee niet noodzakelijk bij de structurerende keuzes	dit punt is geschrapt omdat het reeds als Leidend Principe is genoemd
Waterschap Vallei en Veluwe	Waterschap	Waar meer aandacht voor zou kunnen zijn is "Water en bodem sturend". Zorg dat de energievoorziening op de lange termijn houdbaar blijft door maatregelen te treffen wanneer er voorzieningen aangelegd worden in natte gebieden. Door de klimaatverandering kunnen natte gebieden in de toekomst nog natter worden. Zorg dus dat er ruimte is voor het water. Daarnaast kunnen er vaker lange zeer droge perioden zijn. Houdt er dan rekening mee dat de bodem anders kan gaan reageren.	Bij de specifieke uitwerking van projecten dient dit inderdaad te gebeuren. Dit geldt echter voor alles en is daarmee niet specifiek voor de energietransitie	geen
Waterschap Vallei en Veluwe	Waterschap	Wanneer er warmte uit de bodem wordt gehaald, zorg dan dat dat op een gecontroleerde wijze gebeurt. Liever één warmteput aanleggen voor een grote wijk dan meerdere warmteputten slaan voor enkele groepen van huizen. Het gevaar is dat meerdere waterlagen met elkaar vermengen met alle risico's die daar bij komen kijken. Kortom denk nu na of de energievisie ook houdbaar blijft tussen nu en een 50-100 jaar rekening houdend met de waterhuishouding en de aanwezige bodem.	Het is inderdaad belangrijk dat bij warmteopslag rekening wordt gehouden met de waterhuishouding.	Bij C.3.1 is hier een zin over toegevoegd.
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Een mooie visie waarin de meeste relevante onderwerpen aan bod komen. Er zitten nog wat inconsistenties in, waarvan het goed is deze weg te werken. Daarnaast missen cijfermatige tussendoelstellingen waardoor monitoring, bijsturen en maken van detail beleid niet mogelijk zijn.	De energievisie heeft niet de ambitie als sturingsinstrument te werken.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Kan in figuur 1 ook de realisatie van Jaren tot 2022 , niet een gestileerde lijn Dat geeft een beter beeld van realiteit en fluctuaties	Het zou goed zijn de figuur hierop aan te passen	Figuur is aangepast
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Pag 7 nog steeds ambities voor 2040 en 2050. Kan overzicht gegeven worden in hoeverre dit wordt geborgd door dit plan ?	Er zijn veel afhankelijkheden met beleid van andere overheden, dus dit is niet geborgd.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Waarom na 2040 niet verder inzetten op besparing? Dat Utrecht energieneutraal is houdt niet in dat de rest van de wereld dat is	Utrecht is dan niet energieneutraal en er blijft een inzet op besparing. De groei vna de bevolking doet dit alleen deels teniet.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Volledig irreeel, en strijdig met uitgangspunten zoals betaalbaarheid en dat mobiliteit de laatste in volgorde van wenselijkheid is. Alle nieuwe personenauto's moeten vanaf 2030 elektrisch zijn. De helft van de auto's is nu al ouder dan 10 jaar. Daarom zal in 2040 circa de helft dan de personen auto's nog lang benzine / diesel / LPG rijden. Het vrachtverkeer: zal in 2040 vermoedelijk nog minder dan de helft geëlektrificeerd zijn. Zie over levensduren ook: https://www.pbl.nl/publicaties/klimaatneutraal-wegverkeer-in-2050 De huidige figuur voor 2040 impliceert dat alle benzine / diesel / LPG autos van voor 2030 verschromt worden en dat je de provincie Utrecht alleen binnen mag met een waterstof auto. Dit lijkt me onbetaalbaar en onhaalbaar.	Vanaf 2035 kunnen er alleen uitstootvrije auto's worden verkocht binnen Europa. Of daarmee in 2040 alleen maar uitstootvrije mobiliteit in de provincie voorkomt zal afhangen van verder regelgeving binnen de provincie en de mate waarin zero-emissiezones breder worden toegepast. Dat hoeft overigens niet te betekenen dat auto's verschromt worden.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Electrische auto's van een zelfde gewicht verbruiken wel ongeveer de helft van de energie van fossiele auto's. Echter dit wordt grotendeels teniet gedaan door het grotere gewicht van deze auto's (blijkt uit recente energie cijfers). Hoe is dit meegerekend ?	Er is gebruik gemaakt van het ETM model van Quintel. Overigens is de verwachting dat met het verbeteren van batterijen het gewichtsverschil zal afnemen.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	blz. 17 figuur 4: Waterstof inconsistent met figuur 9 Figuur 9 veel waarschijnlijker	Voor 2040 was de verwachting voor waterstof te positief, dit is aangepast	De figuur is vervangen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Als leidend principe besparing is, waarom is dan besparing geen harde doelstelling ?	Er is een doelstelling van 1,5% energiebesparing per jaar opgenomen	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Ik zie leidende principes nauwelijks toegepast voor mobiliteit, met name niet in besparing door meer lopen en fietsen en OV Ik zie geen dwingend beleid voor ruimtelijke ordening met nabijheid. Waarom past de provincie haar principes hier niet toe ? Ik zie geen sprongen in modal shift naar OV, die ook zouden volgen uit de Europese Green deal (zowel internationaal (2x meer in 2030, 3x meer in 2050) als urban mobility) https://transport.ec.europa.eu/eu-mobility-transport-achievements-2019-2024/sustainable-smart-mobility_en	Op basis van de opmerkingen is opnieuw contact opgenomen met de afdeling mobiliteit om op basis van de verwachtingen van de gebruikte modaliteiten de mix te herzien.	Er is een Structurerende Keuze toegevoegd over de trias mobilia en de verwachtingen in het energiemodel zijn aangepast aan de verwachtingen van de afdeling mobiliteit.
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Waar zijn de sprongen in goederen vervoer over water en spoor (50 % meer in 2030, 2x meer in 2050), die volgen uit de Europese Green deal ? https://transport.ec.europa.eu/eu-mobility-transport-achievements-2019-2024/sustainable-smart-mobility_en	Op basis van de opmerkingen is opnieuw contact opgenomen met de afdeling mobiliteit om op basis van de verwachtingen van de gebruikte modaliteiten de mix te herzien.	De verwachtingen in het energiemodel zijn aangepast aan de verwachtingen van de afdeling mobiliteit.
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Ik mis de beleidsopties uit https://www.pbl.nl/publicaties/klimaatneutraal-wegverkeer-in-2050 paragrafen 3.3 Reduceren van volume van wegverkeer en 5.3.2 Versnelling CO2-reductie door maatregelen gericht op het reduceren van gereden kilometers. Voor mobiliteit mis ik bijvoorbeeld principe 8: Functiemenging voor lopen en fietsen voor ruimtelijke ordening Minimale eisen aan competitief zij van openbaar vervoer	Op basis van de opmerkingen is opnieuw contact opgenomen met de afdeling mobiliteit om op basis van de verwachtingen van de gebruikte modaliteiten de mix te herzien.	De verwachtingen in het energiemodel zijn aangepast aan de verwachtingen van de afdeling mobiliteit.
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Ik zie in de hoofdstekst weinig over warmteopslag om piekvraag elektriciteit te verminderen Te vaak energie opslag gebruikt waar de lezer elektriciteit opslag zou verwachten Hier m.i. sterker op sturen, ook Hoe groot wordt de bijdrage van vehicle to grid geacht te worden zowel in capaciteit per dag als in vermindering netcongestie	Met energieopslag wordt zowel elektriciteit-, waterstof- als warmteopslag bedoeld. In 2050 zou de elektriciteitsopslag van auto's tot een batterijvermogen van 21 GWh moeten leiden.	geen

Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Welke stakeholder worden geacht wat voor vehicle to grid te gaan regelen, en hoe gaat de provincie dat afdwingen ? Dat kan bijv goedkoop maar wel dwingend provinciaal en gemeente. Zie bijvoorbeeld de paper https://www.cvs-congres.nl/e2/site/cvs/custom/site/upload/file/paper_search/2023/de_impact_van_bidirectioneel_laden_op_de_vervoer_infra_structuur_en_planologie.pdf	Een belangrijk vraagstuk is het standaardiseren van auto's V2G mogelijk maken. Alleen de Europese Unie kan dit afdwingen. De provincie kan el een rol spelen in het laten toenemen van het areaal V2G laadpalen.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Er is geen visie op de kosten, maar ook geen schatting, Dat is wel wenselijk, ook al omdat betaalbaarheid uitgangspunt is. Als dat er wel schetsmatig is zou staan, kan er ook voorgesorteerd worden voor kosten verdeling (bijv. welk deel door overheid, welk deel door belastingverhoging, welk deel direct door burgers)	Het valt buiten de scope van deze energievisie om een schatting van de kosten te maken.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Als dat er wel schetsmatig is zou staan, kan er ook voorgesorteerd worden voor kosten verdeling (bijv. welk deel door overheid, welk deel door belastingverhoging, welk deel direct door burgers)	Het valt buiten de scope van deze energievisie om een schatting van de kosten te maken.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Er zitten in het hele plan geen meetbare doelstellingen en er zitten geen haakjes aan voor lokaal beleid Er zit geen monitoring kader in deze visie waardoor er niet bijgestuurd kan worden	De energievisie heeft niet de ambitie als sturingsinstrument te werken.	geen
Natuurlijk Houten	gemeenteraadsfractie	Er is nog geen beleid voor het verbouwen van gewassen voor biomassa binnen de provincie Wel voorzienbaar is gebruik van biomassa, o.a. in brandstoffen voor mobiliteit.	Dat klopt	geen
LTO Noord	belangenbehartiger	Zon op dak is een veelgebruikte oplossing die ook maatschappelijk het hoogst gewaardeerd wordt. U geeft aan dat juist de beperkte netcapaciteit deze potentie nu al inperkt en in de toekomst wellicht nog meer zal inperken. Zonde dat er in dit stuk nauwelijks op verbeterpunten wordt ingegaan en zo deze potentie voor een groot deel onbenut zal blijven.	De verwachting van de Energievisie is dat zon op dak nog sterk zal groeien met 1,9TWh opwek.	geen
LTO Noord	belangenbehartiger	Er wordt in de energievisie aangegeven dat opslag niet de oplossing is, omdat de capaciteit hiervan beperkt is. Dit is volgens LTO Noord onjuist. Het is juist als de opslag de totale opwek moet opvangen. In de praktijk is dit echter bijna nooit nodig. Het is belangrijk dat de opslag de piek afvangt van de opwek, niet de gehele opwek hoeft afgevangen te worden. Zie onderstaande afbeelding:	De Enervisie ziet batterijen wel degelijk als een oplossing, alleen niet als de oplossing voor het probleem dat er soms meer zonne-energie wordt opgewekt dat het elektriciteitsnet aankan.	geen
LTO Noord	belangenbehartiger	LTO Noord vraagt de provincie Utrecht om de agrarische sector te ondersteunen wat deze oplossing betreft. Hierdoor wordt het net minder belast, het scheelt enorme maatschappelijke investeringen en hierdoor wordt de maatschappelijk meest gewaardeerde vorm van opwek, zon op dak, zo goed als mogelijk benut. Graag gaan wij hierover met u in gesprek.	Wij staan altijd open voor een gesprek	geen
LTO Noord	belangenbehartiger	Verder vragen wij in deze reactie de aandacht voor de verhoging van de toegestane masthoogte van boerderijmolens. De leden van LTO Noord, agrariërs in het landelijk gebied, staan ervoor open om te investeren in kleinere, moderne erfmolens (boerderijmolens). Uit eerdere studies is aangetoond dat kleinere erfmolens - tot maximaal 25 meter - waarschijnlijk geen gevaar zijn voor de wespendif. Momenteel is een maximale ashoogte van 20 meter opgenomen in de Omgevingsvisie van de provincie Utrecht. In de Omgevingsverordening kan al afgeweken worden naar een ashoogte van 30 meter. Nu is het feit dat hoe hoger de molen, hoe hoger het duurzaam rendement is. Daarom verzoeken we u de mogelijkheid voor hogere erfmolens op te nemen in uw Energievisie. We spreken in dit geval van molens met een ashoogte van 35 meter of een tiphoogte van 45 meter, met een kleinere rotor. Voor kleinere erfmolens is de binnenlandse windsnelheid nou eenmaal te laag voor economische uitvoerbaarheid. Erfmolens zijn gezien de huidige netcongestie een uitkomst: agrarische bedrijven zouden de voor het bedrijf benodigde energieproductie kunnen verhogen van 30% (alleen zonne-energie) naar 60 tot 70% (zonne- en windenergie). Deze erfmolens zouden dus het congestieprobleem verminderen en het gebruik van duurzame energie doen toenemen. Uitzonderd in de kustgebieden is een ashoogte van 25 meter ontoereikend om een economisch rendement te bereiken. Het heeft geen zin om planologische ruimte te bieden voor niet-uitvoerbare investeringen. Uitvoerbaarheid hoort thuis in een zorgvuldige belangenafweging	Dit dient onderdeel te zijn van een bredere integrale afweging van belangen in de omgevingsvisie	De wens is opgenomen in D.4.2
LTO Noord	belangenbehartiger	In uw energievisie wordt het woord curtailment gebruikt. Curtailment wordt toegepast op grote installaties, door deze op piekmomenten af te schalen en hier een vergoeding tegenover te zetten. In heel veel gevallen is bij veehouders, met een kleinere aansluiting, hiervan echter geen sprake. Op piekmomenten wordt de installatie uitgezet en staat hier geen vergoeding tegenover. LTO Noord vraagt u deze suggestieve term 'curtailment' beter te omschrijven of te verwijderen uit uw Energievisie.	Op twee plekken werd de term curtailen gebruikt terwijl afschakelen werd bedoeld.	dit is aangepast
Lopik	gemeente	Op voorhand wil de gemeente Lopik graag dat jullie in de consultatie ronde meenemen om aandacht te besteden aan de productie van groen gas door middel van monovergisting van mest. Vooral omdat de huizen in de vele lindorpen die Lopik kent moeilijk goed te isoleren zijn en dus niet goed kunnen inspelen op voor de hand liggende vormen van warmtetransitie (zoals warmtenetten en warmtepompen). De productie van groen gas vanuit de in de linden gelegen melkveebedrijven zou voor deze lindorpen 'n goede optie kunnen zijn. Het bureau I-Vee heeft voor de gemeente Lopik een onderzoek hierna gedaan, niet alleen voor toepassing in de lindorpen, maar ook voor bedrijventerrein De Copen (bijgevoegd).	Groen gas productie krijgt in C.4.2 aandacht. Wel volgt uit de Energievisie dat dit groene gas niet bedoeld is voor de gebouwde omgeving. Het is elders nodig en de verwachting is dat vraag en aanbod zullen zorgen dat het elders wordt ingezet.	geen
Zeist	gemeente	Gemeenten staan aan de lat voor de warmtetransitie In de visie wordt als structurerende keuze op pagina 11 het volgende geschreven: 'Kies waar mogelijk voor warmtenetten als de maatschappelijke kosten van een collectieve warmteoplossing niet significant afwijken [...] de start analyse van het PBL is hier een goede aanleiding voor.' Deze beschrijving zien we vooral als een advies aan de gemeenten. De gemeente Zeist gaat in haar keuzen in eerste instantie uit van de bewoner en gebouwigenaar.	De Energievisie is mede bedoeld om het belang van het bredere energiesysteem onder de aandacht te brengen van o.a. de gemeente Zeist.	geen
Zeist	gemeente	De visie is een technisch—economisch doorrekening van het energiesysteem, de governance/ institutionele aspecten worden niet meegenomen. Dat is voor een visie een gemiste kans. Er is een sterke voorkeur voor economische waarde en maatschappelijk laagste kosten (als het gaat om de warmtetransitie) en de technische doorrekening van het energiesysteem van 2030, 2040 en 2050. De institutionele kant of governance waarin de (nieuwe) rollen van belanghebbenden en relevante wet- en regelgeving worden beschreven, nu en in de toekomst, wordt buiten beschouwing gelaten. De governance van het energiesysteem heeft invloed op de keuzen die in de toekomst worden gemaakt, bijvoorbeeld of een warmtenet of batterijopslag inderdaad aantrekkelijk is voor een eindgebruiker. Een visie is bij uitstek een document waarin dat wel kan worden opgenomen in een kwalitatieve omschrijving	De Energievisie heeft tot doel om een bouwsteen te vormen voor drie beleidsstukken. Daarbij is inderdaad maar beperkte aandacht voor de governance van het energiesysteem .	geen
Zeist	gemeente	Inmiddels weten we dat energietransitie vooral maatschappelijk van aard is. Maatschappelijke waarden (anders dan kosten) worden door de technisch-economische benaderwijze onderbelicht.	Maatschappelijke waarden zijn in de visie van de provincie een van de belangrijke aspecten van de Energietransitie. Het is echter ook een financieel, technisch, juridisch en ruimtelijk ptoleem. Daarom is het belangrijk om een integraal blik op het energiesysteem te hebben.	geen

Zeist	gemeente	De verdeling van kosten en baten van een nieuw energiesysteem is een belangrijk aspect voor bewoners, bedrijven en ook overheid bij het meedoen in de transitie. Dit wordt buiten beschouwing gelaten en dit geeft een niet reeel beeld van de mogelijkheden. Wat is de maatschappelijke impact? Hoe profiteert de eindgebruiker, bewoner of bedrijf?	Er zijn zowel in de Structurerende Keuzes als in de tekst bij hoofdstuk C en D geen zaken over de verdeling van kosten en baten opgenomen. Uiteindelijk valt het verdelen van kosten en baten lastig binnen de provinciale frame te plaatsen.	
Zeist	gemeente	Maatschappelijk laagste kosten is een zeer abstract begrip en to complex om goed te bevatten, zeker als de institutionele kant niet wordt beschouwd (bijvoorbeeld verdelingsvraagstuk bij warmtenetten en grootschalige opwek) . Het perspectief van de belanghebbenden, degene die iets moet doen zoals een bewoner of bedrijf, mist in deze analyse daardoor.	Op basis van reacties van anderen is tekst toegevoegd over de gebruikerskant vande kostenverdeling van warmtenetten.	In D.1.2 is er tekst toegevoegd.
Zeist	gemeente	Innovatie wordt nu veelal tegengehouden door regels in ons huidige systeem, de regels maken dat bijvoorbeeld slim of bi-directioneel laden van auto's niet goed van de grond komt.	Dat klopt voor een belangrijk deel	geen
Zeist	gemeente	Individuele warmteoplossingen, energiebesparingsopgave en de behoefte aan koelte worden onderbelicht in de visie. De individuele route naar aardgasvrij, die voor 70% van de buurten de route zal zijn', wordt onderbelicht. Hetzelfde geldt voor de energiebesparingsopgave. Uitgaande dat de gebouwen in 2050 verregaand verduurzaamd zijn, is het de vraag of er nog hoog en midden temperatuur warmtenetten in de toekomst nodig zijn. Nu zien we al een trend naar zeer laag temperatuur netten. Ook als de vraag naar koelte wordt meegenomen is de ontwikkeling van 5de generatie warmtenetten een logische. Het betekent ook dat de vraag rijst of waterstof dan relevant is als back-up, zoals expliciet beschreven in de visie.	Waterstof is niet alleen een back-up voor warmtenetten maar ook voor elektriciteitsopwekking.	geen
Zeist	gemeente	Netcongestie blijft bestaan in 2050. De visie lijkt ervan uit te gaan dat er netcongestie zoals we die nu kennen blijft bestaan in 2050. Is dit realistisch om te denken? Welke scenario's zijn er mogelijk?	Dat is niet waar de visie vanuit gaat, wel dat de oplossingen voor netcongestie (energieopslag, flexibiliseren van vraag en aanbod van energie en differentiëren van energievormen) bij een energiesysteem met weersafhankelijke opwek ook noodzakelijk is.	geen
Veenendaal	Gemeente	De Energievisie die voortligt is enerzijds informatief en beschrijvend, anderzijds staan er structurerende keuzes in waarbij de zeggingskracht van die structurerende keuzes ook weer genuanceerd wordt. De keuzes en de gekozen visie gaan naar ons idee te weinig in op de rol van de provincie in de energietransitie: waar begint deze rol, waar houdt dit op? Het zou wenselijk geweest zijn om onderscheid te maken:		
Veenendaal	Gemeente	· welke keuzes vooral zelfbindend zijn en bijvoorbeeld doorwerken in het nieuwe programma Energietransitie van de provincie Utrecht	De energievisie is een bouwsteen voor documenten die zelfbindend zijn.	per structurerende keuze is toegelicht waar het doorwerkt
Veenendaal	Gemeente	· op welke onderdelen de provincie op basis van deze energievisie keuzes zou willen maken die doorwerken naar (de beleidsvrijheid en ontwikkelplannen van) gemeenten – bijvoorbeeld waar de ingenomen standpunten gaan doorwerken in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P-MIEK).	Dat is onderdeel van het verder uitwerken van het P-MIEK	geen
Veenendaal	Gemeente	We zien dit vooral als een aandachtspunt in de teksten op het gebied van warmtetransitie. Gemeenten maken een afweging voor warmtetechnieken op basis van een breed scala aan afwegingen en lokale factoren. De provincie kan op het vlak van warmtetransitie wel zelfbindende keuzes maken maar zou deze niet moeten willen opleggen aan gemeenten. Daarmee zou er onduidelijkheid ontstaan over de regierol van gemeenten.	Op het vlak van de warmtetransitie is er lokaal het meeste invloed uit te oefenen op het energiesysteem. Op dit moment is het opleggen van keuzes aan gemeenten niet in beeld.	geen
Veenendaal	Gemeente	1. Veilige marge aanhouden voor ontwikkeling warmtenetten Op pagina 3 staat dat het toekomstbeeld uit de Energievisie de basis is voor de P-MIEK (meerjarenplanning voor investering in netinfrastructuur). Dat snappen wij voor het langetermijndoel. Voor het kortetermijndoel vinden wij het vooral belangrijk dat infrastructuur gepland wordt op basis van daadwerkelijke plannen en beleid, aansluitend op de regieniveaus van de verschillende onderdelen van het energietransitiebeleid. Daarbij noemen we in het bijzonder de warmtetransitie, waar de gemeenten regie hebben en plannen maken. Het begrip 'structurerende keuzes' is in dat opzicht niet passend bij de rol van de provincie. De voorkeur voor warmtenetten boven individuele oplossingen is begrijpelijk vanuit het oogpunt van netimpact, maar de planning van toekomstige netinfrastructuur vraagt om een realistische inschatting van de warmtetechnieken die tot 2050 toegepast gaan worden. We zien daarbij dat de uitrol van warmtenetten in de praktijk veel obstakels kent. Te sterk uitgaan van de veronderstelling dat de voorkeur voor warmtenetten een maakbaar gegeven is, kan leiden tot een onderschatting van de toekomstige elektriciteitsvraag voor warmte. We zijn van mening dat het verstandig zou zijn om hierin een veilige marge aan te houden en 'bottom-up' de ontwikkelingen bij gemeenten te volgen in plaats van bovenaf hierop te sturen. Voor wat betreft de toepassing van de Energievisie voor het programma Energietransitie van de provincie, vinden we de voorkeur voor warmtenetten wél een wenselijk uitgangspunt. In dat geval is deze structurerende keuze basis voor inspanningen binnen de macht van de provincie om barrières voor de realisatie van warmtenetten, in samenspraak met gemeenten en warmtebedrijven, zo veel mogelijk weg te nemen. Van dit laatste onderschrijven wij nut en noodzaak.	De impact op het energiesysteem van de keuzes van gemeenten binnen de warmtetransitie is groot. Daarom is de hoop dat gemeenten snel deze keuzes maken en daarbij de impact op het energiesysteem meewegen.	geen
Veenendaal	Gemeente	2. Geen voorkeursvolgorde voor warmtebronnen We zien niet het nut van het formuleren van een preferente inzet van warmtebronnen. Nut, noodzaak en mogelijkheden van verschillende warmtebronnen verschillen lokaal. Het is aan gemeenten om hierin een afweging te maken, passend bij de lokale situatie. De genoemde voorkeursvolgorde roept veel vragen op en lijkt enkel ingegeven op basis van de ingeschatte netimpact van de verschillende bronnen. Dit zou een erg nauwe basis voor een voorkeursvolgorde zijn. In hoofdstuk B.3.2. en C.1.2. wordt één en ander genuanceerd, dit zouden we ook graag meer terug zien komen in hoofdstuk 4.2	Een voorkeursvolgorde is per definitie niet dwingend want het hangt inderdaad af van de lokale afwegingen. Het is overigens niet alleen netimpact, maar vooral de behoefte om zuinig om te gaan met systeem-energiebronnen, zoals elektriciteit en duurzame gassen, die ook elders kunnen worden ingezet in de winters als energie minder beschikbaar is en de energievraag hoog is.	geen
Veenendaal	Gemeente	3. Bij warmtenetten: publiek meerderheidsaandeel Wat betreft lokaal eigendom voor warmtenetten denken wij dat het wenselijk is om 1 op 1 aan te sluiten bij het wetsvoorstel voor de Wet collectieve warmte. In het bijzonder: ga uit van een publiek meerderheidsaandeel in warmtenetten in plaats van wat nu opgenomen is (minstens 50% eigendom).	wij zien geen verschil tussen publiek meerderheidsaandeel en minstens 50% eigendom	geen

Veenendaal	Gemeente	4. Maak duidelijk welk deel van het toekomstbeeld vraagt om keuzes op provinciaal niveau Hoofdstuk 2 bevat een visie op het energiesysteem in 2050. In deze visie is niet duidelijk welk deel van die toekomst autonoom of door externe partijen (bijvoorbeeld Rijksoverheid) tot stand zou moeten komen en welk deel door de provincie beïnvloed kan worden. Een voorbeeld is de visie op de energietarieven voor consumenten: welke rol heeft de provincie hierin? We zien graag een duidelijkere toelichting op de rol van de provincie in het (totstandbrengen van het) energiesysteem van de toekomst en daaraan gekoppeld welke mogelijke acties de provincie voor zich ziet om die toekomst te bereiken. Dat lijkt ons wenselijk als onderbouwing van de mate van (on-)zekerheid om het toekomstbeeld van 2050 te kunnen bereiken – van belang wanneer het toekomstbeeld uit de Energievisie als basis gebruikt zou worden voor de P-MIEK.	De rol van de provincie zal nader worden beschreven in het programma Energietransitie	geen
Veenendaal	Gemeente	5. Structurerende keuzes formuleren als beleidsambities De structurerende keuzes die in hoofdstuk 4.2 worden voorgelegd vragen wat ons betreft om een duidelijkere formulering. We denken dat het wenselijk is om de keuzes duidelijk te formuleren als beleidsambities van de provincie Utrecht en niet als aanbevelingen aan derde partijen. Een voorbeeld van een beleidskeuze die nu als advies geformuleerd is: “Kies waar mogelijk voor warmtenetten als de maatschappelijke kosten van een collectieve warmteoplossing niet significant afwijken van een individuele oplossing.” (P11).	Het beschrijven van het Energiesysteem van de toekomst kan niet plaatsvinden als het zich enkel richt op de rol van de provincie. Daarmee zou de rol van de Energievisie te klein worden en ook minder dan beoogd door de provincie en anderen.	geen
Veenendaal	Gemeente	6. Verduidelijk biogas/biomassa uit duurzame bronnen Wat betreft de productie van biogas/biomassa uit duurzame bronnen (p11) merken we op dat dit om een nadere uitwerking van het criterium 'duurzaam' vraagt. Is monomestvergisting bijvoorbeeld duurzaam of niet?	Monovergisting zien we als duurzaam. De omgevingsverordening geeft een definitie van wat wij zien als duurzame biomassa	geen
Veenendaal	Gemeente	7. Geef meer helderheid in welke mate clustering van lokale procesindustrie gaat ontstaan - en wat de gevolgen zijn voor lokale bedrijvigheid. Het is wenselijk om te specificeren vanaf welke temperatuur van industriële processen de provincie denkt dat clustering nodig is, bijvoorbeeld rondom waterstofhubs. Op basis van onze ervaringen in Veenendaal denken we dat de grens voor 'hoge temperatuur' in ieder geval (ruim) boven de 200 graden Celsius zou moeten liggen om lokaal belangrijke (klein-) industriële functies ook lokaal beschikbaar te houden. Denk aan bijvoorbeeld bakkerijen of poedercoaters. Een keuze op dit vlak is wenselijk om tot zinvolle maatregelen te komen maar kan sterke invloed hebben op lokale bedrijvigheid. We merken op dat in de Energievisie enkel Lage Weide wordt genoemd als aftakking van het landelijk waterstofnetwerk. Betekent dit dat clustering van procesindustrie in de praktijk (enkel) plaats gaat vinden rond de stad Utrecht/Lage Weide? De businesscase voor kleinschalige opwek en opslag van waterstof lijkt immers weinig gunstig te zijn en te worden.	De grens voor hoge temperaturen zien wij ook ruim boven de 200 graden. De mate van clusteringen is nog moeilijk te duiden. Wel weten we dat in de PEH slechts een vertakking naar Lage Weide is voorzien. Ruimtelijk kan deze vertakking mogelijk wel worden gebruikt om elders een cluster mogelijk te maken. Dit hangt o.a. van het gekozen traject van de aftakking van de waterstofbackbone.	geen
Veenendaal	Gemeente	8. Let op proportionaliteit in relatie tot ruimtelijke planvorming De integrale afweging bij ruimtelijke planvorming op het gebied van energie (p12) vraagt om extra inspanningen van gemeenten en initiatiefnemers. Wij vragen aandacht voor de proportionaliteit van eventuele maatregelen op dit vlak: het is zaak om de complexiteit van planvorming zo weinig mogelijk te verhogen.	Daarom zal deze maatregel ook verder worden uitgewerkt in de Omgevingsvisie	geen
Veenendaal	Gemeente	9. Aandacht nodig voor inclusieve energietransitie bij flexibele energietarieven In de Energievisie wordt aandacht gevraagd voor een “inclusieve energietransitie”, maar met name de flexibilisering van energietarieven kan leiden tot hogere kosten voor kwetsbare groepen wanneer er eerst geïnvesteerd moet worden in bijvoorbeeld slimme apparatuur om optimaal van die flexibele energietarieven te kunnen profiteren. Door dynamische energietarieven wordt er een hoger beroep gedaan op de ondernemingskracht van de energiegebruiker. De vraag is hoe dit zich verhoudt tot het ‘doenvermogen’ van kwetsbare groepen.	Het is belangrijk dat overheden een helpende hand bieden om mensen met minder ‘doenvermogen’ te helpen in de energietransitie. Daar biedt het EDC hulp bij en gemeenten hebben in het verleden bewezen hier een goede rol te kunnen pakken	geen
Veenendaal	Gemeente	10. Rekening houden met langere overgangsperiode voor hybride warmtepomp Hybride warmtepompen zijn volgens de provincie na 2030 geen eindoplossing (p38). Tegelijkertijd is de huidige netcongestie juist de aanleiding om in ieder geval tot 2030 terughoudend te zijn met het stimuleren van all electric warmtepompen en in plaats daarvan bij voorkeur in te zetten op hybride warmtepompen. We signaleren dat de overgang van hybride als voorkeursoplossing naar all electric als enige oplossing in 2030 (naast aansluiting op een warmtenet in de daarvoor geschikte/aangewezen wijken) direct op elkaar gaat volgen op deze manier. Daarnaast is het de vraag of in 2030 per direct de schaarste op het elektriciteitsnet zal zijn opgeheven. We denken daarom dat het wenselijk is om in de Energievisie uit te gaan van een langere overgangsperiode waarbinnen de hybride warmtepomp een optie blijft.	2030 is al laat indien een overgang naar een klimaatneutraal energiesysteem in 2040 haalbaar wil blijven.	geen
Veenendaal	Gemeente	11. Wijs hogere temperatuur warmtenetten niet op voorhand af In hoofdstuk C.1.4. wordt aangegeven dat voor nieuwbouw met name (zeer) lage temperatuurs warmtenetten als passend worden gezien. In Groenpoort doet de gemeente Veenendaal ervaring op met een middentemperatuurs warmtenet voor nieuwbouw. Door te kiezen voor hogere temperaturen nemen de mogelijkheden om collectief warmte te bufferen (o.a. voor tapwater) toe en wordt ruimte in de woning bespaard. De impact op het elektriciteitsnet is hierdoor minimaal en er ontstaan extra mogelijkheden om duurzame energie te gebruiken wanneer dat beschikbaar is. We denken dat het onwenselijk is om hogere temperatuur warmtenetten op voorhand af te wijzen.	Er is een duidelijke voorkeur in de Energievisie maar geen bij voorhand afwijziging.	geen
Veenendaal	Gemeente	12. Bedenk goed welke maatregelen je aanmoedigt in verband met netcongestie In hoofdstuk C.2.3. wordt uitgegaan van een autonome ontwikkeling waarbinnen geen beperkingen zijn door netcongestie. We denken dat het wenselijk is om te benoemen in de Energievisie dat logistiek laden in ieder geval tot 2030 niet grootschalig mogelijk gaat zijn als gevolg van netcongestie. Aangezien de ontwikkeling van logistiek laden nog geen grote ontwikkeling kent, zou ervoor gekozen kunnen worden om tot 2030 het logistiek laden niet actief aan te moedigen om verdere druk op het elektriciteitsnet in Utrecht te beperken. Dit lijkt zinvoller dan bijvoorbeeld de implementatie van warmtepompen proberen af te remmen – waarvan de stimulering inmiddels al verder op gang is en ervaringen van gebruikers voor een zeer groot deel positief zijn.	De Energietransitie heeft te lang op zich laten wachten om elementen daarvan af te kunnen remmen. De Energievisie probeert ook niet de implementatie van warmtepompen af te remmen, wel om er op te wijzen dat andere duurzame warmteoplossingen beter zijn voor het energiesysteem.	geen

Veenendaal	Gemeente	De voornaamste rol van de provincie in de energietransitie is wat ons betreft het ondersteunen en faciliteren van de samenleving. Gemeenten spelen een belangrijke rol in het doorvertalen van landelijke beleidsdoelstellingen naar individuele bewoners en bedrijven. We denken daarom dat het zinvol is dat de provincie vooral investeert in een intensiever (individueel) contact met gemeenten om waar nodig te ondersteunen. We denken bijvoorbeeld aan: • Samen regelmatig evalueren welk beleid gemeenten in uitvoering hebben; • Kritisch meedenken en meekijken of dat beleid effectief is; waar nodig gemeenten formeel aanspreken. • Winger aan de pols houden of de gemeentelijke organisaties voldoende toegerust zijn om de CDOKE-middelen optimaal in te zetten. • Ondersteuning van gemeentelijke uitvoeringscapaciteit voor publieke warmtebedrijven.	We onderschrijven dat dit allemaal nuttige zaken zijn	geen
Gasunie	Netbeheerder	Hynetwork, dochter van Gasunie, is verantwoordelijk voor de aanleg van de waterstofinfrastructuur op hoofdlijnen.	Dit is aangepast	aangepast
Gasunie	Netbeheerder	In de Energievisie wordt aangegeven dat waterstof mogelijk een rol, zij het beperkt, gaat spelen. Het aanleggen van waterstofinfrastructuur heeft verder onderzoek nodig, de haalbaarheid en het tijdspad. Het is goed om in het stuk hier rekenschap van te geven dat de haalbaarheid en tijdspad van mogelijke realisatie nog in ontwikkeling is. Wat betekent dit voor de keuzes die gemaakt moeten worden?	Dit is bekend en hier wordt rekenschap aan gegeven. We gaan dan ook alleen uit van hetgeen in de PEH staat aangegeven.	geen
Gasunie	Netbeheerder	Inmiddels is het Hyregions rapport uit dat een eerste scan bevat van de kansrijke gebieden voor waterstof. Dit rapport is recentelijk verschenen, maar zowel in de vermeldingen bij waterstof als bij de industrie kan het zinvol zijn een vermelding daarvan te maken.	We nemen aan dat u het rapport van 30 mei 2024 bedoeld. Het is te laat om dit goed af te wegen maar we zullen het verder meenemen in de beleidsontwikkeling. We wijzen u er wel graag op dat we flexibele opwek in de provincie als randvoorwaardelijk zien voor het energiesysteem van de toekomst en daarmee de aansluiting van Lage Weide op het waterstofnetwerk.	geen
Gasunie	Netbeheerder	Interactie met het omliggende energiesysteem De energievisie lijkt te berusten op zelfstandige doelstellingen. Wij zijn benieuwd naar hoe Utrecht bijdraagt aan en verwachtingen heeft van het omliggende energiesysteem. Deze samenwerking zou nog wat verder uitgediept kunnen worden	De provincie verwacht een deel van haar energie van elders te importeren. Dat zal een in de tijd wisselend beeld geven. De Energievisie is uitgezet bij de omringende provincies en er zijn onderling contacten geweest. We verwachten ook hun Energievisies te zijner tijd te zien zodat er rekening kan worden gehouden met de provinciale energiesystemen.	geen
Gasunie	Netbeheerder	Verder adviseren wij een diepgaander inzicht te verschaffen in de flexibiliteit en de mogelijkheden, alsook de beperkingen, om de energievisie te verrijken.	Dat diepgaande inzicht is op dit moment beperkt aanwezig maar is zeker wenselijk en zal in het kader van het programma Energietransitie verder moeten worden uitgediept. Het belang van flexibiliteit wordt in de Energievisie onderschreven.	geen
Gasunie	Netbeheerder	TEN-E Bij het overzicht van EU-regulering valt op dat de Trans-Europese Netwerken voor Energie (TEN-E) regelgeving niet wordt genoemd. Dit is een belangrijk aspect dat naar onze mening ontbreekt. Vooral omdat deze ook implicaties kan hebben voor de mobiliteit, wat in de provincie Utrecht een belangrijke pijler is.	Met de veelheid van Europees beleid is volledigheid lastig te bereiken en TEN-E bevat smart grid beleid dat interessant is maar dit was niet voldoende om verder toe te voegen aan het reeks nogal omvangrijke aantal pagina's.	geen
Gasunie	Netbeheerder	Checkvraag: Pag 47, in het kader, staat dat Stedin uitgaat van een piekvraag van 15-25 MWp per 10.000 woningen. Deze cijfers lijken ons aan de lage kant, dus we adviseren om dit bij Stedin te checken	Dit betreft nieuwbouw	de term nieuwbouw is toegevoegd
Gasunie	Netbeheerder	pCES: Tot slot, wij raden aan de resultaten van pCES, inmiddels in vergevorderd stadium, te integreren om een vollediger beeld te schetsen. Op pagina 53 staat "Vanuit de cluster 6 aanpak wordt momenteel verkend welke routes bedrijven daarbij kiezen en wat er nodig is om deze transitie tot stand te brengen." Dit kan met de resultaten van de pCES verder verrijkt worden. In ieder geval is het goed om de pCES te vermelden en de interactie met de Energievisie weer te geven	Zover wij hebben kunnen vinden, is de pCES nog niet openbaar maar we wachten deze af om het verder te kunnen wegen	geen
Stedin	Netbeheerder	De huidige Energievisie zien wij als een eerste stap. We zien ook dat er nog veel stappen gezet moeten worden om tot een visie te komen die ook werkelijk richting en kaders geeft aan onze investeringen. De energievisie zou als leidraad moeten dienen voor de te maken keuzes. Met de huidige insteek wordt de integrale afweging echter overgelaten aan het programmeerproces van het pMIEK en het programma Energietransitie. We roepen daarom op om na vaststelling van de visie door te gaan met het aanscherpen van de structurerende keuzes. De urgentie van de versnelde energietransitie laat geen ruimte voor uitstel van richtinggevend doelstellingen en keuzes. Voor de volgende aandachtsgebieden is zo spoedig mogelijk een verdere uitwerking vereist: - Warmtetransitie gebouwde omgeving - Warmtevoorziening woningbouwopgave - Verduurzaming mobiliteit - Verduurzaming grootgasverbruikers - Ontwikkeling bedrijvigheid	Deze aandachtsgebieden hebben we in beeld en het is belangrijk dat daar zo snel mogelijk helderheid over komt	geen
Stedin	Netbeheerder	Daarnaast is het wenselijk om bij het vervolg nadruk te leggen op de samenhang van energiedragers. De toekomstbeelden van het energiesysteem in 2050 in de Energievisie zijn waardevol, maar vragen om validering en aanscherping om te kunnen sturen. Dit is onder andere nodig voor de ontwikkeling- en onderlinge relatie van opslag van elektriciteit, warmte en waterstof in vorm, omvang en locatie.	Deze validering en aanscherping is lastig binnen de scope van de Energievisie tot stand te brengen	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	• De visie beschrijft wat de verschillende mogelijkheden zijn op gebied van energie en welke daarvan het meest relevant of haalbaar worden geacht voor de Provincie Utrecht. Het zou wat ons betreft krachtig zijn als er een visual / overzicht wordt toegevoegd met duidelijke prioriteiten voor de genoemde perioden. Niet alles kan in één keer. De toekomst is onzeker. Maar belangrijk: wat gaan we komende periode doen en waarom?	Wat we de komende periode gaan doen zal onderwerp zijn van het programma Energietransitie.	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	Wat ons betreft is onderbelicht dat er een "zwaartepunt" nodig is op de korte termijn. Voorzieningen (investeringen / infrastructuur) zijn nodig om bedrijven/bedrijventerreinen en burgers/wijken in staat te stellen investeringen te kunnen doen. (ter illustratie: pas als waterstof met zekerheid beschikbaar is kunnen bedrijven hun processen gaan innoveren)	Door netbeheerder wordt veel geïnvesteerd. We onderschrijven de noodzaak om snel helderheid te bieden.	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	(Het belang van) ondernemerschap is nu geen onderdeel van de visie. Ondernemerschap zal bijdragen aan oplossingen, maar ook een deel van het antwoord op onvoorspelbaarheid/onzekerheid kunnen zijn. Ruimte voor ondernemerschap is daarom belangrijk, en zelfs het actief stimuleren, en verdient daarom een plek in de visie.	De energietransitie is deels afhankelijk van ondernemerschap, dat is nu niet afdoende benoemd.	Zowel in D.1.3 als in D.3 is er meer aandacht voor ondernemerschap
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	• En daarmee kan wat ons betreft de rol van het (regionale/innovatieve) bedrijfsleven uitgebreid beschreven worden. Er staat beschreven dat innovatie een belangrijke rol heeft, maar ondersteuning/ruimte voor innovatieve bedrijven ikv de energietransitie is niet echt als visie beschreven	Het belang van innovatie onderschrijven we. De ondersteuning van innovatieve bedrijven zal in het programma energietransitie verder worden beschreven	geen

ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	De energietransitie komt met een financieringsbehoefte en vraagt om veel investeringen, zowel vanuit de overheid als het bedrijfsleven. Wat is de visie van de Provincie Utrecht hierop? Welke rol willen zij hierin nemen?	De provincie heeft een groot aantal subsidies ter beschikking staan. Daarnaast is er o.a. financiering aan de ROM te beschikking gesteld om bedrijven te ondersteunen in hun investeringsbehoefte.	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	Energietransitie irt (de organisatie van) de Provincie Utrecht zelf oër zijn veel digitale voorzieningen beschikbaar én ook nog volop in ontwikkeling. Deze digitale tools kunnen de energietransitie versnellen door oa de overheid te ondersteunen. Denk bv. aan digital twinning. Hoe gaat de Provincie hiermee om? Dit heeft nu geen plek in de visie	de digitale ondersteuning van de provincie Utrecht valt buiten de scope van de Energievisie	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	Daarnaast zie je nu al dat energietransitie diverse opgaven en beleid doorkruist. Hierop is de Provincie Utrecht nu nog niet georganiseerd. Er zal meer moeten worden samengewerkt voor een meer integrale blik op diverse beleidsterreinen. Anders riskeren we de basis niet in één keer goed neer te zetten. Hoe wil de Provincie Utrecht hier mee omgaan?	Er is een continue afstemming tussen beleidsterreinen binnen de provincie Utrecht en dat is ook bij het opstellen van deze visie het geval geweest.	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	In lijn met bovenstaande punt, missen we in bredere zin de samenhang van energie met andere opgaven. Energietransitie staat niet op zichzelf. Energierenovaties is bijvoorbeeld een combinatie van Energie, Circulariteit en Wonen. Deze samenhang (integraliteit) en de rol van de Provincie richting andere organisaties (bv woco's) zou onderdeel van de visie moeten zijn	Er is een continue afstemming tussen beleidsterreinen binnen de provincie Utrecht en dat is ook bij het opstellen van deze visie het geval geweest en bij de alinea D.1.1.2 is het belang van woningbouwcoöperaties ook benoemd.	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	Digitalisering is kort aangehaald. Maar in de visie wordt niet ingegaan op specifieke basisvoorzieningen (de rol van) die bepaalde investeringen zullen vragen. Denk aan energiepaspoorten, dataopbouw, digital twins ... Investerings hier in zullen nodig zijn voor de oplossingen van de toekomst en ook het bieden van flexibiliteit, en dus ook onderdeel van de visie moeten zijn. Dit geldt ook voor wet en regelgeving hieromtrent.	het belang van een slim energiesysteem is een van de Structurerende Keuzes	geen
ROM Utrecht	Regionale ontwikkelmaatschappij	Het benodigde talent dat nodig is voor de energietransitie is verder nog een onderbelicht thema. En met de Hogeschool Utrecht (Institute Design & Engineering) en een Universiteit Utrecht zou dit vanuit behoefte (wat is nodig) en kracht (wat willen we hier organiseren) onderdeel van de visie kunnen zijn	Voor het tot stand brengen van het energiesysteem zijn inderdaad mensen nodig. Dit is ook als een van de randvoorwaarden benoemd.	het belang van opleiden is benoemd bij de randvoorwaarde
Utrecht	Gemeente	We geven u mee dat bij de verdere uitwerking goed moet worden gekeken naar de andere maatschappelijke opgaven die we in deze regio te realiseren hebben op het gebied van wonen, werken en mobiliteit. Die uitwerking van de energievisie biedt kansen en belemmeringen voor deze opgaves. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vastgelegde afspraken in de Woondeal, het slim combineren van bedrijvigheid en energie of het slim gebruiken van concepten zoals woon- en energiecoöperaties en een volle inzet op het stimuleren van lopen, fietsen en openbaar vervoer.	Dit onderschrijven we en is ook benoemd als een van de Leidende Principes.	geen
Utrecht	Gemeente	Een ander groot vraagstuk dat naar voren komt uit deze Energievisie is of de overheid, markt , energiecoöperaties of een combinatie van deze actoren de regie heeft om de verschillende elementen van het toekomstige energiesysteem te gaan matchen. We nodigen u uit om samen met ons dit gesprek met het Rijk aan te gaan om dit met elkaar te bepalen.	Er is inderdaad een sterke roep om regie op het vlak van de Energietransitie en het zou goed zijn hier gezamenlijk met het Rijk het gesprek over aan te gaan.	geen
Utrecht	Gemeente	En er zijn lastige keuzes te maken; bijvoorbeeld om ruimte te maken voor de energieopwek en -infrastructuur in onze regio. Het realiseren van nieuwbouwlocaties is lastiger of op zijn minst heel anders dan voorheen. De huidige netcongestie gaat hoe dan ook gevolgen hebben voor de fasering van de woningbouw, wat de doelstellingen voor 2030 uit de Woondeal lastig maakt.	Dit herkennen wij.	geen
Utrecht	Gemeente	Er is veel aandacht nodig voor betaalbaarheid en rechtvaardigheid. De al vastgelegde opgave voor wonen om 2/3 betaalbaar te bouwen wordt nog belangrijker als de kosten van de energietransitie hoger worden en hoe dan ook deels neerslaan bij de huishoudens. De druk op voldoende betaalbare woningen en daarmee de business-cases voor woningbouwprojecten zal ook daardoor toenemen. De in ontwikkeling zijnde én nieuwe landelijke kaders zijn nodig om te zorgen dat de voorgestelde keuzes in deze Energievisie voor bijvoorbeeld collectieve warmtenetten niet onevenredig onze kwetsbaarste huishoudens treffen.	Dit herkennen wij.	geen
Utrecht	Gemeente	En tot slot vinden wij het belangrijk dat de rol van de provinciale energievisie in relatie tot het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) is. In de provinciale Energievisie lezen we dat waterstof voor de flexibiliteit voor het elektriciteitsnetwerk en het zwaar vervoer in onze regio belangrijk is. Maar hoe dit concreet eruit ziet en wat daarvoor nodig is bijvoorbeeld richting het rijk is nog niet uitgewerkt.	Het zou goed zijn om daar gezamenlijk verder naar te kijken.	geen
Utrecht	Gemeente	We vragen extra aandacht voor de stappen die nodig zijn in het midden- en kleinbedrijf (MKB). Zij maken vaak onderdeel uit van de sector gebouwde omgeving en onze ervaring leert dat zij een andere aanpak vragen dan de aanpak in woningen.	Dit herkennen wij. Dat is ook een van de redenen waarom bedrijventerreinen onder de gebouwde omgeving separaat zijn behandeld maar dat doet natuurlijk maar beperkt recht aan de overige MKB bedrijven binnen de gebouwde omgeving,	geen
Utrecht	Gemeente	1. De ambitie om de duurzame energiebronnen in de provincie Utrecht optimaal te benutten betekent ook dat energie (opwek, opslag) de ruimte moet krijgen. Energie moet volwaardig als opgave in de provinciale Omgevingsvisie een plek krijgen en in de uitwerking integraal worden afgewogen. In de provinciale programma's voor bouwen, wonen en mobiliteit moet energie een integraal onderdeel zijn. Op deze manier kunnen slimme combinaties tussen verschillende maatschappelijke opgaven worden gemaakt en wordt voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen geen aansluiting op het energienetwerk krijgen. Zo lijkt de locatie van de aftakking van het landelijke waterstofnet ook te gaan bepalen waar energie-intensieve activiteiten in de toekomst in de provincie gaan plaatsvinden.	Dit herkennen wij	geen
Utrecht	Gemeente	Het streven naar de laagste maatschappelijke kosten vraagt een nadere uitwerking voor onze bewoners. De laagste maatschappelijke kosten zijn niet per definitie de laagste eindgebruikerskosten en dat is wat telt voor onze bewoner en bedrijven. De vraag is wat de provincie kan doen om te helpen om te zorgen dat dit principe ook in de eindgebruikerskosten terug te zien is. Ook moet worden voorkomen dat deze keuze botst met de keuze waarin wordt ingezet op 1,5% energiebesparing per jaar. Niet of weinig isoleren in combinatie met een hoge temperatuur warmtenetten is voor de maatschappij het goedkoopste. Voor de eindgebruiker is dit niet het geval.	Op termijn is ook maatschappelijk hoge temperatuur warmtenetten niet het goedkoopst, behalve als er een zeer goedkope bron van hoge temperatuur warmte wordt gevonden. Isolatie blijft de sleutel tot een duurzaam energiesysteem	geen
Utrecht	Gemeente	Energiecoöperaties krijgen een belangrijke rol in deze visie. We zien deze rol ook voor de energiecoöperaties, zeker bij het lokaal opwekken van elektriciteit. Voor warmte onderzoeken we op dit moment hoe we een toegankelijk speelveld creëren voor buurtwarmtecoöperaties en tegelijk zorgdragen voor een eerlijke verdeling van schaarse warmtebronnen en toegankelijkheid van alle bewoners. We gaan graag met u in gesprek om onze ervaringen hierin te delen en deze structurerende keuze verder uit te werken	Wij zouden dat gesprek verwelkomen	geen
Utrecht	Gemeente	Voor de duurzame koolstoffen zien we graag toegevoegd dat individuele pelletketels worden ontmoedigd. Voor zowel de luchtkwaliteit als de duurzaamheid van de biomassa is dit beter. In grotere biomassa-installaties kan beter op de luchtkwaliteit en duurzaamheid van de biomassa worden gestuurd door de overheid.	Dit herkennen wij	dit is toegevoegd aan de Structurerende Keuze voor biomassa

Utrecht	Gemeente	Pg 10: sterke opschaling warmtenetten. Hier lijkt de inzet vooral gericht op warmtenetten. Als all-electric als betere oplossing uit de bus komt dan warmtenetten, bijvoorbeeld op laagste maatschappelijke kosten, is het de bedoeling dan alsnog met warmtenetten aan de slag te gaan? In punt 4.2 staat dit anders verwoord.	Op de oude pagina 10 staat de landelijke keuze benoemd en die bijt naar ons inzien de provinciale vertaling niet. Als all-electric lagere maatschappelijke kosten oplevert dan een warmtenet, dan ligt het voor de hand om voor warmtepompen te kiezen.	geen
Utrecht	Gemeente	Pg 11: In preferente inzet van warmtebronnen staat restwarmte genoemd. Wat ons betreft moet de restwarmte op termijn wel duurzame warmte zijn. We willen nieuwe lock-ins op fossiele brandstoffen voorkomen.	Dit is een helder punt	in de toelichting van de structurerende keuze is dit benadrukt.
Utrecht	Gemeente	Pg 11: we verwachten dat hybride warmtepompen ook na 2030 nodig blijven bijvoorbeeld tot 2042, omdat er dan acht jaar resteert voordat de laatste woningen van het aardgas afgaan in de landelijke doelstellingen	Met de opmerking dat hybride warmtepompen tot 2030 een oplossing zijn wordt bedoeld dat het verder aanleggen van warmtepompen daarna onwenselijk is omdat anders een te grote afhankelijkheid van het gasnetwerk blijft bestaan.	geen
Utrecht	Gemeente	Pg 12: hier wordt Lage Weide als mogelijke locatie om het energiesysteem met waterstof te balanceren expliciet genoemd, maar op pg. 41 staat ook dat het 'onduidelijk is of deze aftakking er daadwerkelijk komt'. We vragen ons daarom af of de provincie hier een actieve lobby voor gaat starten?	We streven naar een aftakking naar Lage Weide omdat we dit als randvoorwaardelijk zien voor het nergiesysteem van de toekomst.	geen
Utrecht	Gemeente	Pg 13: structurerende keuzes over SMR's worden doorgeschoven totdat SMR's zich in de praktijk hebben bewezen. We vragen daarbij nadrukkelijk om bij uw te nemen afwegingen rondom SMR's het radioactieve afval dat ontstaat in de afwegingen mee te nemen. Als dit afval niet op correcte wijze wordt opgeslagen vormt dit afval een risico voor de gezondheid en het milieu. Een definitieve oplossing om radioactief afval veilig en zonder milieurisico's op te slaan is er (nog) niet.	We erkennen dat er nog geen definitieve oplossing is maar willen er ook voor waken teveel provinciale voorwaarden aan SMRs te stellen omdat dit het toepassen van SMRs te veel zou compliceren. We nemen het punt wel op in de discussie van SMRs in C.1.2.	Toevoegen punt bij C.1.2
Utrecht	Gemeente	Pg 35: Hier wordt alleen naar waterstof verwezen als duurzame koolstof. Mag ook groen gas hieronder vallen?	Op de oude pagina 35 stond een zin ongelukkig geformuleerd. Bedoeld werd dat biomassa voor transport waar waterstof geen oplossing is, wat voor een deel van de zeevaart en vliegverkeer het geval zal zijn en mogelijk ook voor internationaal zwaar wegtransport, een rol zal spelen.	zin aangepast
Utrecht	Gemeente	Pg 48: de geciteerde KWR studie heeft vreemde aannames gemaakt die niet overeenkomen met de werkelijkheid. Er zijn andere studies beschikbaar die dit punt beter onderbouwen	Navraag heeft opgeleverd dat de gemeente Utrecht bezwaar heeft tegen het dualisme van de KWR studie waarbij het all-electric pad erg kortzichtig is ingevuld. We hebben geen andere studies gericht op de Utrechtse situatie maar studies van elders geven wel aan dat gezamenlijk het energiesysteem herontwerpen loont.	geen
Energie van Utrecht	belangenbehartiger	Energiegemeenschappen - sinds gisteren ook opgenomen in de nieuwe Energiewet – komen nog onvoldoende terug in de concept Energievisie. Energiecoöperaties ontwikkelen zich door naar Energiegemeenschappen.	Energiegemeenschappen zijn een betere term voor een deel van de in de visie beoogde doelstellingen	de paragraaf is vervallen
Energie van Utrecht	belangenbehartiger	Energiegemeenschappen - sinds gisteren ook opgenomen in de nieuwe Energiewet – komen nog onvoldoende terug in de concept Energievisie. Energiecoöperaties ontwikkelen zich door naar Energiegemeenschappen.	Dank voor de aanvulling	de paragraaf is vervallen
Energie van Utrecht	belangenbehartiger	Belangrijk is ook om vast te stellen dat energiegemeenschappen echt kunnen bijdragen aan vermindering van netcongestie door het lokaal afstemmen van opwek en vraag, en zijn daarmee onderdeel van de oplossing. Dat is voor de maatschappij als geheel natuurlijk van belang.	dit onderschrijven wij	geen
Energie van Utrecht	belangenbehartiger	Energiegemeenschappen kunnen nu de gelijktijdig opgewekte energie en afgenomen energie delen onder eigen te bepalen voorwaarden. Dit leidt tot een stabielere kostprijs voor afnemers, helpt energiearmoede te voorkomen en creëert meer draagvlak voor de energietransitie.	dit onderschrijven wij	geen
Energie van Utrecht	belangenbehartiger	Het concept energiedelen stimuleert gelijktijdigheid van opwek en vraag, en daarmee ook een goede mix van zon en wind: zowel vanuit netcongestie oogpunt als voor de eindgebruikers	dit onderschrijven wij	geen
Comissie M&M	SGP	Biedt inzichten voor pmiek.	In de toelichting op de Structurerende Keuzes zullen we inzicht bieden op de effecten van de Structurerende Keuzes	Toelichting op de structurerende keuze is toegevoegd
Comissie M&M	SGP	Kernenergie missen we, energievisie gaat tot 2050. Nu kernenergie wel meenemen in visie ook na 2030. SMR biedt kansen en mogelijkheden (amendement hierover?)	Het Leidende Principe laagste maatschappelijke kosten vraagt om helderheid van de kosten van energie uit SMRs voordat een keuze voor SMRs kan worden gemaakt. Zoals bleek uit de inbreng bij de informatiesessie over SMRs zal het nog een tijd duren voor SMRs een reële optie worden.	geen
Comissie M&M	BBB	A 24-21 niet verwerkt in energievisie (lokaal zeggenschap). Verkeerd doc naar gemeenten gegaan	Dat is nu wel verwerkt	zeggenschap is toegevoegd aan verwoording Leidende Keuzes
Comissie M&M	GL	SMR worden met de huidige voorwaarden buiten beschouwing gelaten	De verwoording van de Leidende Keuze is inderdaad te strikt.	verwoording Structurerende Keuze SMRs is aangepast
Comissie M&M	VVD	Wat is rol van de provincie per energiebron?	De rollen van de verschillende overheden wordt benoemd.	Paragraaf 6 biedt duidelijkheid over de rolverdeling van de verschillende overheden.
Comissie M&M	VVD	Hoe van leidende principes naar structurerende keuzes? Dit uitleggen per principe en keuze	De toelichting is toegevoegd.	Toelichting op de structurerende keuze toegevoegd waaruit ook de link met Leidende Principes blijkt.
Comissie M&M	VVD	Ruimtelijke impact van de keuzes ontbreekt	Er zal waar mogelijk een reflectie op de ruimtelijke concretisering worden toegevoegd.	In de randvoorwaarden is toegevoegd wat de impact is van de ruimtelijke impact kan zijn van de keuzes.
Comissie M&M	VVD	Hoe realistisch is het om 50% lokaal eigendom voor een SMR te laten bestaan?	Dat is maar beperkt realistisch maar wel de uitkomst van keuzes van PS.	geen
Comissie M&M	VVD	Iedere structurerende keuze apart opnemen in het besluit	Dat zal in het Statenvoorstel gebeuren	geen
Comissie M&M	D66	Verhouding wind *2 en zon *3 wat betekent dit voor de ruimtelijke impassing?	Zon vraagt meer ruimte per opgewekte MW dan wind maar staat wel beduidend beter dubbel ruimtegebruik toe. Tegelijkertijd is de ruimte op de daken van de provincie te beperkt om drie keer meer zonne-energie daar toe te staan.	geen
Comissie M&M	D66	Visie op inzet van batterijen?	Voor energieopslag wordt het belang van voldoende opslag benoemd in de Energievisie. Dat gaat echter om beduidend meer dan batterijen en veel potentiële opslag wordt gevonden in V2G.	geen

Comissie M&M	CDA	Gezondheids aspect mag steviger terugkomen in de energievisie	We zullen kijken waar de gezondheidimpact van het energiesysteem nog meer te benoemen is.	Er is een Structurerende Keuze over biomassa verbranding (onwenselijkheid huisgeboden biomassaverbranding) toegevoegd vanuit gezondheidsperspectief.
Comissie M&M	PvdA	Lastig leesbaar stuk : wat is de visie en wat is een prognose?	Een duidelijke scheidslijn is moeilijk te maken omdat de visie gebaseerd is op verwachte ontwikkelingen en de prognoses uit het model zijn gebaseerd uit keuzes op basis van de visie.	geen
Comissie M&M	PvdD	Nog geen criteria voor duurzame bronnen . Wat zijn duurzame bronnen? Biomassa krijgt dat label maar is het niet.	Een definitie zal worden toegevoegd van wat duurzame bronnen zijn.	in de Inleiding wordt duurzame energie gedefinieerd.
Comissie M&M	CU	Waar wel of niet langjarig op investeren?	Het is lastig om een keus te maken, er moet heel veel gebeuren voor het totstandbrengen van de energietransitie. Voor de provincie Utrecht is in onze cirkel of influence keuzes voor de warmtetransitie beïnvloeden (zowel tot stand brengen warmtenetten als versnellen isoleren), meer energiegemeenschappen en energy hubs tot stand brengen en de voorsprong op het vlak van V2G verder uitbouwen vermoedelijk de beste return on investment.	geen
Comissie M&M	CU	Stroom uit hernieuwbare bronnen is niet altijd beschikbaar. Import nodig en opslag regelen.	Dat onderschrijven we	geen
Comissie M&M	CU	Gevolgen inzet op waterstof?	De inzet op waterstof is niet heel groot, ook omdat waterstof maar beperkt beschikbaar zal zijn, maar het heeft zeker een rol te spelen en dat vraagt om investeren in productie- en opslagcapaciteit.	geen
Comissie M&M	CU	Ruimtelijke keuzes, hoe afwegingen maken rondom bijvoorbeeld een hoogspanningsstation	Dit valt buiten de scope van de Energievisie, maar het belang van het snel tot stand brengen van hoogspanningsstations, als ze nodig zijn, is evident.	geen
Comissie M&M	CU	Handhaving op energiebesparingsplicht is heel belangrijk.	Dat onderschrijven we, daarom bevat de eerste Structurerende Keuze ook de wens om dringender te sturen op energiebesparen.	geen
Comissie M&M	Volt	Hoe verhoudt energievisie zich tot visies van andere provincies. Kan er een vergelijk worden gemaakt?	Nee, dat is alleen mogelijk met de Energievisie van Friesland wat dat is de enige die openbaar is. Deze lijkt op veel vlakken op de Utrechtse Energievisie. Zie https://frieseeenergietafel.nl/files/2.-250424-concept-energievisie-nl.pdf	geen
Comissie M&M	Volt	Kleinschalige kernenergie, visie op SMR aanpassen. Proactievere rol hierin nemen. Zeker aangezien het hier gaat om een langtermijn visie. -> komt wellicht een amendement aan	De vraag of SMRs een goede invulling vormen van de opgave om energie op te wekken wordt de komende tijd nog niet beantwoord omdat het kostenplaatje nog te onduidelijk zal zijn.	geen
Comissie M&M	Volt	Alvast het gesprek aangaan met de samenleving over kernenergie.	Het duurt nog lang voor SMRs gebouwd kunnen worden.	